

ZA KORPORACIJE MILIJARDE, KROGLJE ZA DELAVCE

IZGREDE GLADNIH, AKO SE DOGODE, BODO ZATRLI S PLINOM IN SVINCEM

Banke, železnice in druge velike kompanije dobe državno pomoč. — Za gladne delavce pripravljajo vojaško diktaturo. — Svarilo soc. stranke kongresu

"V slučaju, da bo pozvana proti drhali milica, naj v nobenem slučaju ne rabi slepih nabojev pri streljanju v množico, niti naj ne strelja nihče nad glavami, nego v sprednje vrste. Drhal v ozadju je najlaglje razpršiti s bombami. Ako potrebno, naj gredo dobri strelci na strehe ali v poslopja ter od zgoraj napadejo razsajajočo drhal... V slučaju proglašanja prekega sode naj milica v nobenem slučaju ne dopusti izvrševanje kakih funkcij civilni oblasti... Energični oficirji si v takih slučajih lahko pridobijo veliko ime, če nastopajo samozavestno in odločno... Povsod se lahko zanašajo na sodelovanje Ameriške legije in trgovske komore..."

To je nekaj izvlečka iz knjižice "Emergency Plans for Domestic Disturbances", ki jo je izdalo poveljništvo 33. divizije illinoiske državne milice. Obsega 104 strani. V nji so navodila oficirjem, kako imajo postopati v slučajih izgrede, ki so možni v teh časih. Illinois seveda ni edina država, ki ima pripravljene kroglje, bombe in granate za strdajoče delavce, če se bi drznili preostro demonstrirati in zahtevati kruha.

Značilno je, da računa militaristična kasta s tako sigurnostjo na sodelovanje Ameriške legije, ki se je po svoji taktiki razvila v docela fašistično organizacijo. Razredni značaj pripravljajoče se vojaške diktature je razviden v prej navedenih navodilih tudi iz poglavja, da se naj poveljništvo brez skrbi zanaša na sodelovanje trgovske komore, katera obstoji skoro v vsakem mestu. Interesi privatnega biznisa so zavarovani v vsakem slučaju, gladne delavce, če gredo na ulico, pa imenuje ta vojaški pamflet "drhal", v kateri dobe "vselej" najjačjo oporo tatovi in roparji ter profesionalni agitatorji". O pravih tatovih molči. Pamflet naglašja, da ne smejo biti oficirji z drhaljo prav nič obzirni in da se vojakom ni treba bati, ako po "nesreči" ubijejo koga, ki ni direktno udeležen v "drhali".

Zdaj pa pogledimo na drugo stran. Dne 15. jan. je bil v spodnji zvezni zbornici sprejet Hooverjev načrt, ki določa dva tisoč milijonov dolarjev vladnega kredita železnicam, velikim bankam, zavarovalnicam in mnogim drugim močnim korporacijam, da si opomorejo

v tej depresiji in se spet povzpno v blagostanje. Isti namen je sprejel senat 11. januarja.

Norman Thomas in Clarence Senior pravita v svojem odprtem pismu, poslano pred par dnevi kongresnikom in senatorjem ter ameriškem tisku, da pripravljajo na vojaško diktaturo ne bo nasitilo brezposelnih, razen s svincom, toda svinec ne bo rešil problema, nego ga poslabšal. Urgirata vse odgovorne kroge, da naj skupno s sodelovanjem zvezne vlade, posameznih držav in okrajev izvedejo konstruktiven načrt, ki bo brezposelnim in njihovim družinam res v pomoč. Ob enem apelirata na zagovornike državljskih pravic in civilnih svobodščin, da naj bodo na straži proti nakanam, kakršne sijejo iz navodil državnih milic v Illinoisu. Socialisti niso za vzprijazanje izgrede, ki bi izpostavljal življenja proletarcev granatam in krogljam.

Toda kadar je glad neznosen, postane množici vseeno in na take slučaje računa pamflet poveljništva 33. divizije. Neorganizirane množice na ulicah so proti oboroženi sili brez moči. Postanejo pa lahko sila, če se organizirajo za svoje interese enako močno, kakor se je organizirala v prid dolarskega patriotizma npr. Ameriška legija. Kadar pristopijo stotisoči in milijoni delavcev v socialistično stranko, ne bodo takla pripravljani proti "drhali", kakor jih omenjamo, nič več mogoča, pa tudi krize ne bo, ker ni zanj v izobilju blaga in vsakojakih bogastev nikakega poštenega vzroka.

Fašisti v Avstriji, ki imajo veliko oporo v klerikalni stranki in premoč v kmetskih občinah ter manjših mestih, se večbajo za svoj "puč", oziroma za pohod svoje oborožene armade na Dunaj, "da ga odrešijo socialistične uprave".

Socialisti ne drže križem rok. Socialistična republikanska garda (schutzbund), ki šteje 200,000 vojaško izvežbanih delavcev, bdi. Toda medtem ko vlada pusti, da se fašisti skrivaj oborožujejo, išče in brska, da najde orožje v socialističnih "arzenalih". Zadnjič je dobila v enem takem skrivališču tisoč pušk, mnogo streljnic, granat in drugega vojnega orožja ter ga zaplenila, kakor so poročali iz Dunaja. Iz teh vesti je razvidno, da pride v Avstriji do civilne vojne ko hitro bi fašisti poskušali izvesti svoje grožnje.

DAVKI V ZED. DRŽAVAH ZNAŠAJO ZDAJ OKROG 12 MILIJARD LETNO

Leta 1913 je prišlo na vsakega prebivalca v Zed. državah \$12 zveznega in vseh drugih davkov, leta 1931 pa že nad \$100 dolarjev! Dr. William Gerry Morgan je v svojem govoru pred člani American Tax Paycers' lige dejal, da so življenske potrebe vseh naglega večanja davkov silno narasle v ceni in s tem znatno znižale takozvani ameriški življenski standard.

Skupno plača ameriško ljudstvo vseh davkov dvanaest milijard dolarjev vsako leto, in vso to ogromno vsoto plačajo koncem konca MALI LJUDJE, ki kupujejo življenske potrebine. Kapitalist, trgovec ali hišni veleposestnik ne plača ničesar, kajti ves davek dobi on nazaj od svojih konsumentov.

Tudi denar, ki ga ukradejo grafitarji v političnih uradih, je vzet v obliki davkov iz žepov ljudstva. To je breme, ki ga republikanci in demokrate ne bodo nikoli odvzeli, nego ga še povečujejo.

NOV "AMERIŠKI ŽIVJENSKI STANDARD"

V tej deželi imamo po ustavi vsi enake priložnosti in vsi neomejeno pravico do blagostanja in sreče. V realnem življenju pod to toliko opevano ustavo stvar ni tako lepa. Posedujoči sloj edini ima "pravico" do blagostanja. Vso ustavo in državni aparat je pretvoril sebi v prilogo. Delavci, ki so na papirju tudi enakovrni državljani, pa vedo, da je med njihovo in bogataško enakopravnostjo nepremostljiv zid. Medtem, ko na eni strani poznajo glad samo iz notic v časopisih, je na drugi milijone ljudi, ki faktično pešajo v njemu. Razne dobrodelne organizacije jim preskrbe toliko živeža, bodisi da ga jim dovažajo na dom, ali pa servirajo v svojih kuhinjah, da jih rešijo smrti pred gladom. Ali glad je vseeno, le da je valed take pomoči omiljen in pogrezanje počasnejše. Dokler delavski razred ne poruši zidu razrednih razlik, bodo sedanje razmere ostale.

AVSTRJSKA SOC. STRANKA V BORBI PROTI FAŠIZMU

Vlada pleni socialistične "arzenale"—Popušanje fašistom in grožnje z "maršem" na Dunaj.

Fašisti v Avstriji, ki imajo veliko oporo v klerikalni stranki in premoč v kmetskih občinah ter manjših mestih, se večbajo za svoj "puč", oziroma za pohod svoje oborožene armade na Dunaj, "da ga odrešijo socialistične uprave".

Socialisti ne drže križem rok. Socialistična republikanska garda (schutzbund), ki šteje 200,000 vojaško izvežbanih delavcev, bdi. Toda medtem ko vlada pusti, da se fašisti skrivaj oborožujejo, išče in brska, da najde orožje v socialističnih "arzenalih". Zadnjič je dobila v enem takem skrivališču tisoč pušk, mnogo streljnic, granat in drugega vojnega orožja ter ga zaplenila, kakor so poročali iz Dunaja. Iz teh vesti je razvidno, da pride v Avstriji do civilne vojne ko hitro bi fašisti poskušali izvesti svoje grožnje.

Poboji v uniji

New Waterford, Canada. — Na seji lokalne UMW of A. dne 4. jan. je prišlo do sporeka pri poročilu odbora. 19-letni Anglež Walter Grace je udaril odbornika Dennis McNeila s pestjo pod nos, ta pa je dal napadalcu nazaj tako močan bokarski udarec, da se je Grace prekucnil preko treh stolov in si zlomil vrat. Bil je na mestu mrtve. Na obravnavi drugi dan je bilo zaključeno, da McNeil ni kriv umora in so ga oprostili.

Ta slučaj je bil v teku več let tretja tragedija v sporih med unijskimi člani v tem distriktu. — Herman Drobosch.

UNIJE ŽELEZNIČARJEV PRITISNJENE OB STENO V OBRAMBI PRIDOBITEV

Ameriške železnice so vsled slabega planiranja, neekonomske uprave ter velike količine vodenega kapitala v težkočah, ki bi nastale tudi ako ne bi bilo sedanje depresije. Če bi imele samo toliko delniškega kapitala kot so proge z vso drugo železniško imovino faktično vredne, bi večina kompanij tudi zdaj beležilo znaten profit. Iz stiske jim bo pomagala vlada z velikimi krediti, ob enem pa zahtevajo železnice od svojih delavcev, da pristanejo "prostovoljno" v znižanje plač. Bratovščine in druge unije železničarjev so odgovorile, da sprejmejo znižanje pod pogojem, da kompanije kaj store za brezposelne železniške delavce, in da skrajšajo delavnik na 6 ur. Vsakemu zaposlenemu delavcu naj garantirajo minimalni zaslužek, to je, ne manj kot toliko in toliko mesecev zaposlenosti na leto. Kompanije so se sugestije odklonile in zahtevajo znižanje brez da bi se ukvarjale z življenskimi problemi svojih delavcev. Ako bi bilo ljudstvo pametno, bi bile železnice državna posest, pa bi zdaj železničarji ne bili v neprilikah.

"Železna fronta"

Nemška "železna fronta", ki se je organizirala, da varuje deželo pred fašističnim pučem, šteje 1,300,000 mož. V nji je 200,000 mož republikanske garde, 100,000 članov delavskih sportnih organizacij in 1,000,000 mož, ki so rekrutirani iz vrst unijskega delavstva.

Zračni promet se veča

Aeroplani v Zed. državah, ki pripadajo United Air linijam, so prevozili v prošlem letu 43,000 potnikov, ali 30,000 več kot v prejšnjem letu, in 4,840,000 funtov poštinih pošiljav.

SODNA OBLAST V KENTUCKYJU JE LE ZA KOMPANJE

"Justica" v Mount Sterlingu obsoja rudarje v dosmrtni zapor radi unije.—Teroristične odredbe.

Tudi 77-letnega William Hightowerja je reakcionarni sodnik s svojo poroto na obravnavi v Mount Sterlingu, Ky., obsodil na dosmrtni zapor. Spoznan je bil krivim hujskanja na unijskih sejah in shodih, kar je dovedlo po trditvi prosekutorja do spopadov, v katerih je bil lansko pomlad ubit deputi šerif, ko je načeljeval kompanijskim stražnikom. — Hightower ni izvršil umora, nego ga dolže odgovornim zanj, ker je bil v odboru unije UMW. Delal je vse življenje v majni, razen v času ko je bil vojak v špansko-ameriški vojni. W. B. Jones, tajnik lokalne UMW, je dobil na istem sodišču pred nekaj tedni za enak "prestopok" istotako dosmrtni zapor.

Prostovoljno sprejemanje znižanja plač

V dnevnem tisku lahko vidite pogosto vesti, kako so delavci v tem ali onem podjetju prostovoljno pristali v znižanje plač. Npr. stavbinski delavci v Indianapolisu so sprejeli "prostovoljno" 20 odstotkov znižanja. Tudi delavci v tovarnah ne ugovarjajo znižanju, ker je v teh časih dva dolarja zaslužka na dan pač boljše kakor pa stradanje. Toda kompanije bodo enkrat za te grehe drago plačale.

Stranka brezposelnih

Rev. James R. Cox ustanavlja narodno stranko brezposelnih, kakor poročajo iz Pittsburgha. Ustanovno zborovanje se je vršilo 16. jan.

ČETUDI "PLEMENIT", JE PROHIBICIJA ZELO DRAG "EKSPERIMENT"

Prohibicijo je pred štirimi leti definiral predsednik Hoover za "plemenit" eksperiment. Wickershamova komisija je v svojem poročilu navedla, da je ljudi več pokvarila kakor pa odpravila pijančevanje. Hinavščine je veliko več radi nje. Graft se je razlezel kakor še nikdar v zgodovini te dežele. Za ta "plemenit" eksperiment je potrošila zvezna vlada v 12 letih približno deset milijard dolarjev.

Prohibicija kakršna je, je ljudstvu in državi v škodo. To vedo "politični" obeh strank prav dobro, a jo nočejo odpraviti, ker jim donša ogromne "postranske" dohodke.

Žito za bedne

Federalni farm board je nakupil ogromne zaloge žita, s katerim ne ve kaj početi. Senator J. Robinson iz Arkansasa je že lani priporočal predsedniku Hooverju, da naj nekaj od te obilice žita določi izstradanim farmerjem v Arkansasu, toda predsednikov zastopnik je dejal, da bi to bila "dola", čemur je administracija nasprotna. Zdaj pa so vseeno sprejeli v senatu predlog, ki določa, da sme ameriški rdeči križ razdeliti 40 milijonov bušljev pšenice med bedne prebivalce. Senator Robinson pa je Hooverjeve besednike ogorčeno vpraševal, če zdaj taka delitev žita ne pride več v deficit, "dole". Spravil jih je v zadrego, kar se jim bo vsled njihovega neumnega stališča še večkrat pripetilo.

Gandhijeva žena obsojena

Mohandas K. Gandhi ima ženo, ki mu je bila v bojih za osvoboditev Indije ves čas ob strani. Ko so nedavno njega aretirali in zaprli, je sama postala aktivnejša. Poslali so jo v zapor. Protestirala je le, ker so jo obsodili samo na 6 tednov ječe.

MILIJONARJI SO SE PRIPRAVILI NA NOMINACIJE

Zbiranje kampanjskih fondov. — Obe stranki dominirajo multimilijonarji in grafitarji.

Odboru demokratske stranke načeljuje multimilijonar Raskob, ki je nekaterim prenavdušenim "progressivcem" namignil, da naj ne sanjajo, kajti če hoče demokratska stranka zmagati, mora imeti solidnega kandidata, ki bo imel zaupanje onih, kateri prispevajo tisočake in stotisočake v kampanjske fonde. Slično svarilo je naslovil demokratom Melvin A. Traylor, ki načeljuje drugi največji banki v Chicagu in spada med odločujoče osebnosti v demokratski politični mašini.

Med republikansko in demokratsko stranko je danes le ta razlika, da se političarji tepejo za službe pod dvema označbama. V bistvu sta ena stranka in program ter kandidate obeh narekujejo kapitalisti, ki ju financirajo.

Vesti iz Jugoslavije

Iz Jugoslavije prihajajo v ameriško dnevno časopisje le vesti o kakem političnem umoru, o prizadevanjih hrvatskih separatistov, o pobojih v Macedoniji in pa da študentje v Beogradu večkrat demonstrirajo proti Živkoviču, ob enem pa kličejo živjijo kralju. Zadnji dijaški izgrede v Beogradu so se vršili 15. jan. Vest o otvorenem govoru kralja Aleksandra pred novo zbornico je tudi prišla v svetovni tisk. Vsled ukinjenih nemških reparacij je Jugoslavija zelo prizadeta. Tudi brezposelnost je velika.

Volitve v Avstraliji

Združenim protidelavskim strankam se je posrečilo vzeti delavski stranki pri parlamentarnih volitvah 19. dec. okrog 20 mandatov. Vzrok porazu je razdvojenost delavske stranke na dve politični enoti.

BOJ PROTI VISOKIM DAVKOM

Medtem, ko dohodki posameznikov vsled ogromnega števila brezposelnih padajo, se političarji obeh strank zatekajo v krizi k višanju davkov. V Philadelphiji so davkoplačevalci (posestniki hiš in stavbiš) organizirali veliko demonstracijo proti mestni upravi ki nametajo, da bi davke znižala, jih še zvišuje. Velikost množice si lahko predstavite s to sliko. Japan je objubil, da bo žele upošteval, če bo le mogel dobiti potrebne dohodke na drug način, namreč s posojili, višjimi cenami ter sličnimi davki.

Vsaka številka
"Proletarca"

vsebuje važno in zanimivo gradivo.

Prečitajte ga!

Ko ste z listom gotovi, ponudite ga prijatelju, da ga čita tudi on!

Glasovi iz Našega Gibanja

Članstvu J. S. Z.

Glasovanje o sedežu bodočega zbora JSZ. traja od 12. februarja. Tajnike opozarjamo, da naj pridobijo k glasovanju kolikor mogoče največ članov. Eni pošljejo rezultat takoj po končani seji, kar pa ni potrebno, če pričakujejo, da lahko dobo več članov, ki bi se izpolnili glasovnice.

Dalje naj se vsi klubi že zdaj pripravljajo na izvolitev delegatov za naš zbor, ki bo dne 28.—29.—30. maja v mestu, katerega določi članstvo na tem referendumu. Volitve za delegate bodo pravočasno razpisane.—Tajništvo JSZ.

V Girardu in sosednih krajih

V Girardu, O., ima JSZ. klub št. 222, ki sicer nima mnogo članov, toda so aktivni tako, da prihaja "Proletarec" skoro v vsako slovensko stanovanje. Če bi imel povsod tako cirkulacijo, bi ga prihajalo med delavstvo tisoče izvodov več kakor sedaj.

Obiskal sem tudi druge kraje v tem okrožju. V Farrell-Sharon, Pa., me je peljal s. korina, a z agitacijo ni bilo uspeha. Delavci so že dolgo brez zaslužka in v zelo mizerem položaju. Po naselbini stanuju spremljala Frank Kramar ter Fr. Cimperman. Kar so naleteli ljudje prihrankov, so "zmarzneli" v propadlih bankah. Tudi Slovenski dom na Farrelu je prizadet vsled bančnega potona in istotako društva.

Enake razmere kakor v Farrellu so v Warrenu, O. V obeh krajih so naši ljudje odvisni za zaslužek v železnih tovarnah, ki ali ne obratujejo, ali pa prav malo. V Warrenu sem obiskal več rojakov, ki so mi pravili o svojih težkočah. Eni ne delajo že dve leti. Frank Modic, ki je bil delegat na prošli konvenciji SNPJ, je bolan in ko sem bil v Warrenu, so mi rekli, da se nahaja še v zavodu, pričakujejo pa, da pride kmalu domov. Obiskal sem tudi naselbino Salem, O.

V Youngstownu, ki je največje industrialno mesto v tem okrožju z veliko jeklarino, sem našel enake razmere. Kdor dela, napravi le po kak šilt na teden, ali pa po par ur na dan. V Struthersu, O., so vsi naši rojaki brez dela. V Youngstownu sem dobil s sodelovanjem s. J. Petriča, ki je pionir v našem gibanju, dva naročnika, boljši rezultat pa je bil v Girardu. S. o. jarna se precej dobro obratuje. Plače se znižali 15 odstotkov. Delavnik je 12 ur na dan.

V klubu in v agitaciji za list so posebno aktivni Kosin, Tanček, Dobrovoljec, Krvina in nekaj drugih. V Girardu sem dobil precej osebnih znancev iz nekdanjih dni. Eni so iz mojega rojstnega kraja Renče pri Gorici, drugi iz Ljubljane. Skoro vsi so se naročili.

V Girardu smo imeli tudi stanek. Ko sem tu delo opravil, sem se napotil proti antracitu. Ustavil sem se medpotoma v Johnstown in se oglasil pri naših sodrugih ter sodružicah, kolikor je dopuščal čas, a razmere so slabe in v agitaciji za

razširjenje lista ne bi mogel napraviti uspeha.

H koncu se zahvaljujem za sodelovanje in naklonjenost drugom J. Kosinu, John Tančku, E. Mikušu, J. Petriču, J. Plahtarju in A. Krvini, ki sta mi bila na razpolago s svojima avtoma, dalje A. Dobrovoljcu in soprogi ter vsem drugim, ki so mi šli na roko.

Anton Vicič.

West Allis, Wis.

V nedeljo 24. januarja ob 2 pop. se vrši važna seja kluba št. 180 JSZ., na kateri boste med drugim čuli poslanca John Ermenca, ki bo poročal o delu v wisconsinski zakonodaji. Razjasnil vam bo socialistični in progresivni načrt za pomoč brezposelnim in pa kaj je legislatura storila, oziroma ni storila. Pridite vsi. Vstopna prosti.—Poročevalec.

Zanimiva seja

Milwaukee, Wis. — "Kakor v dobrih starih časih, ko politika še ni bila prepovedana v Milwaukee", je pripomnil sodrug. In res, vsi sedeži zasedeni, dvorana skoro nabito polna—za naš soc. klub nekaj izrednega.

Sodrug Hrast je predsedoval in skušal sejo skrajšati, kar se mu je le deloma posrečilo—preobilo poslov. Bodoči alderman petega warda sodrug Tesh je nam mnogo razložil glede bodoče kampanje. Nadzornika Fr. Ermenc in Tesovnik sta poročala o stanju naše blagajne; E. je rekel: "Knjige so v redu, toda blagajna ni." Zakaj ne? "Je preslaba; potrebujemo tri številkke v prebitku." Jože je istega mnenja. Da, za denar, se gre, kampanja bo stala denar, v blagajni pa se šopiri Hoover. Pa se oglasi sodruginja Juvan—20 dol. od društva "Venera" in še \$4 od druge strani—veselje in odobravanje.

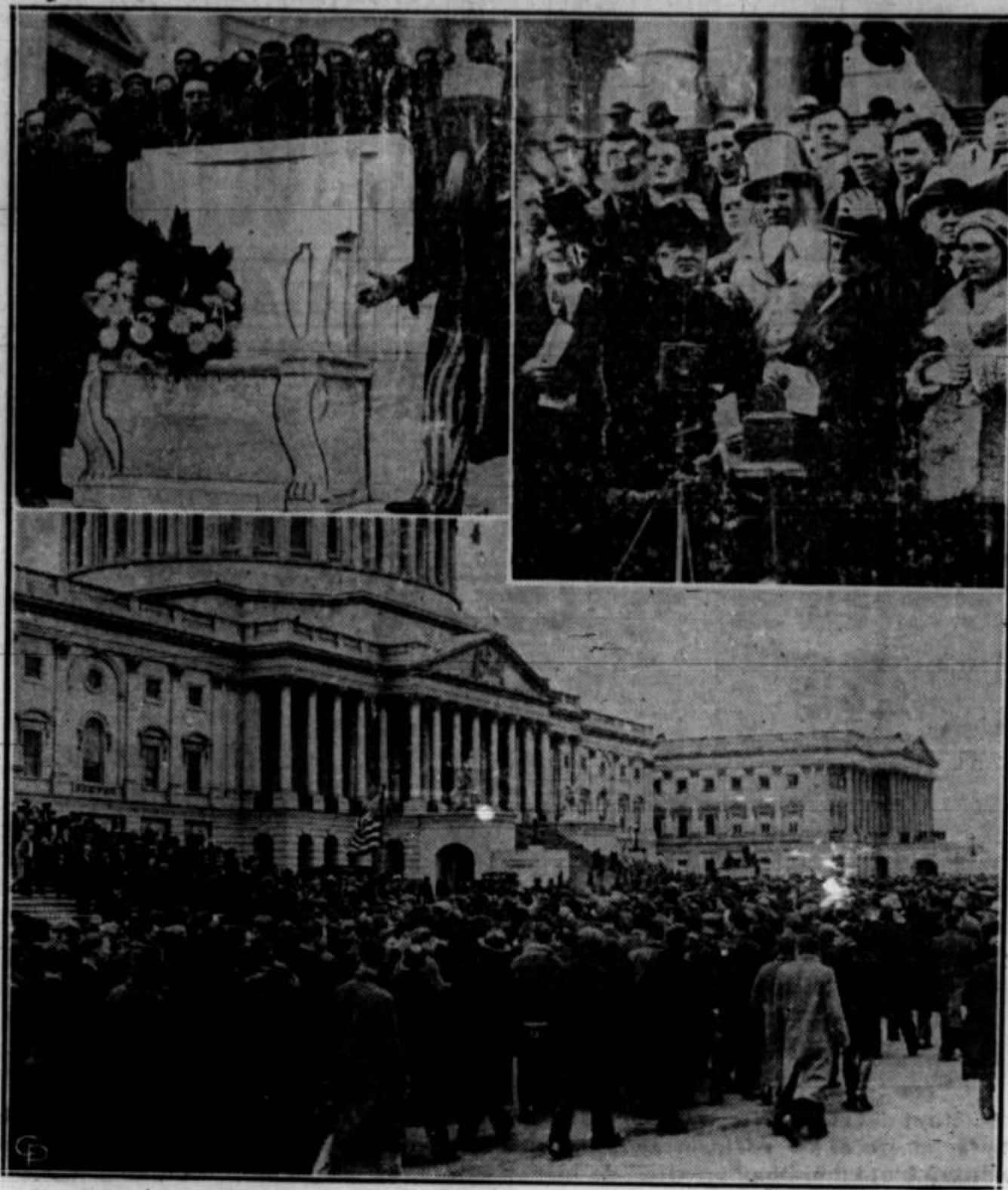
Sicer pa vlada popolnoma drugačno življenje v klubu, odkar imam toliko sodružic; vse so agilne, odločne in dobre agitatorice.

Seja postaja zanimivejša. Radelj "kika" kot ponavadi in vidi vse črno, posebno glede izgleda da dobimo kongres v Milwaukee; sodruginja ga potolažijo—samo ženske znajo to. Deset novih članov! Fin napredek.

Poslanec John Ermenc nam pripoveduje o trdovratnih in težkih bojih v Madisonu. Pešica socialistov deluje z vsemi močmi in tvori tako najmočnejšo odporo proti reakciji. Težavno delo, ki pa bo obrodilo stoteren sad—ljudstvo poslušaj in se uči—prišel bo dan in to v dolednem času, ko se bo njih glas slišal širom države.

Po seji nekoliko zabave. Franc ubira svojo piano-akordino, sodrug debatirajo, Poličnik se poti, Zajc predava o loti, Kamnikar ml. pa prerokuje, da bo angleški odsek kluba najmočnejši izmed vseh v J. S. Z. do kongresa, ki se bo vršil v Milwaukee. Sodr. Oblack pa pravi: Mnogo močnejši in tudi najbolj. Medtem pa se vrši agitacija za bodoče prireditve: Perko agitira za "Slogino" maškaredno veselico, sodruginja za "Venerino" prireditev, Puncer za eno westallškega kluba,

Značaj Coxove demonstracije brezposelnih

Nedavno je pittsburski katoliški duhovnik J. R. Cox organiziral pohod brezposelnih iz zapadne Pennsylvanije v Washington, ki se ga je udeležilo več tisoč ljudi. Dobil je celo več publicitete kakor pred tedni sličen ko aunistični pohod, toda manj, kakor pred mnogimi leti Coxyjeva armada brezposelnih. Vrhnji del slike na levi predstavlja župnika Coxa, ko v imenu brezposelnih polaga venec na grob neznanega vojaka. Pač zelo "patriotično". Na vrhu na desni izroča Rev. Cox spomnico z zahtevami brezposelnih zveznemu senatstvu multimilijonarju Davisu, da jih predloži kongresu... Spodaj je množica brezposelnih pred kapitolom. Svoje mnenje o takih demonstracijah smo označili v prejšnji številki na 1. strani. V prihodnji bo imel o tem pohodu dopis s. J. Britz.

Vidmar pa za "Bratoljubovo" domačo zabavo. Kdaj se vrše, sem pozabil, toda to bodo drugi naznanili.

Ob polnoči smo se razšli, Ule in Alperner pa sta morala še popraviti mize.

Na svidenje na prihodnji Spartak.

Iz Kansasa

Arma, Kans. — Kdor čita "American Freeman", je videl v njemu podrobno poročilo o našem shodu, ki smo ga imeli 29. dec. v Empress teatru na Armi. Tu se bom omejil le na kratko poročilo.

Shod je bil sklican v namen, da poroča na njemu Marcel Haldeman Julius iz Girarda o svojih vtisih iz Rusije, kjer je bila prošla jesen v svrhu proučevanja. Marcel ima prikupljiv nastop, toda za tako velik shod nekoliko prešibek glas. Za tiste, ki zasledujejo poročila o Rusiji z obeh strani, to je v delavskem in kapitalističnem časopisju, ni povedala nič posebnega novega. O Rusiji govori jako simpatično. Opisovala je, s kakim potrpljenjem grade ruski delavci svojo državo. Danes jim manjka še marsikaj za udobje, toda oni delajo v veri, da si grade ekonomski sistem, ki bo služil edino delavčevim interesom. Vozila se je ves čas v III. razredu, da je prišla več

v dotiko z ljudstvom. Obvlada domoči zabavo. Obvlada dobro nemščino, kar ji je bilo v veliko pomoč. Pravi, da so izmed modernih ljudstev Rusi največ na nogah. Voz se malo loško. Železnice, ceste in avtomobile šele grade. V celi Moskvi je le 150 šoferjev z avtotakšiji. Opisala je nam tudi poljedelstvo v Rusiji in rekla, da imajo tam troje vrst farne: zasebne, ki izginjajo, pol-zadružne ter velike socializirane kmetije. Podala je nam sliko solstva, industrije, umetnosti in stanje verstva v Rusiji.

Videli smo, da je jako dobra opazovalka. Mnogo cerkva je bilo takoj po revoluciji spremenjenih v lokale za delavske organizacije in v muzeje. Verstva so svobodna, toda mladino se vzgaja v svobodomiselnem duhu.

Rekla je, da so sovjeti dobro obračunali s kulaki ali premožnimi kmeti, ki so ovirali socialni ekonomski načrt za socializiranje poljedelstva. Veliko so jih pobesili in postrelili.

Za njo je govorila sodružica Caroline Lowe odvnetica iz Pittsburgha, in potem Sylvan Bruner, tudi odvnetnik v istem mestu. Lani je bil v Rusiji. Znan je kot velik radikalec. Med svojimi stanovskimi tovariši je smatran za nekako "garjevo ovco". V svojem končnem govoru je sodružica Haldeman Julius opisovala razmere med premogarji v Harlauskem okraju v Kentuckyju, kjer se je ustavila nazaj gred iz Rusije. Slika je sramotna poga za to deželo in velik kontrast v primeri z razmerami, v kakršnih živijo ruski delavci.

Navzoč je bil tudi komunistični organizator Whidden iz Pittsburgha, ki je vabil na njihov shod, kateri se je vršil 7. jan., in v demonstracijo brezposelnih, ki bo 4. feb. v Pittsburghu.

Priredba našega kluba na Silvestrov večer je dobro uspe-

la. Dasi je bilo isti večer mnogo privatnih in drugih zabav v teh naselbinah, smo imeli nepričakovano veliko udeležbo. Navzočih je bilo mnogo naših starejših ljudi in igra se jim je zelo dopadla. Splošno povpraševanje je bilo, kdaj zopet pridemo kaj sličenega.

Člani klubovega dramskega odseka so storili kar so mogli, da zadovolje udeležence. V slovenski igri so sodelovali: John Kunstel, Mart. Gorenc, Jos. Rugelj, Mart. Krušič, Fred Baloh, John in Anton Šular ter Frances Sinkovec, pri angleški pa Jossie in Mary Strah, Agnes Dobrauc, Fred Godina in Matt Setina Jr.

Kot povsod, so bile tudi v našem programu pomankljivosti in imeli smo premalo zabave pred igro in med dejanji. Sicer je bilo za vse to preskrbljeno, toda tisti, ki bi imeli spopolniti ta del programa, so nas pustili na cedilu. Primanjkovalo je tudi sedežev, ker se pač nismo nadejali tolikšne udeležbe.

Odbor se teh nedostatkov prav dobro zaveda in v bodoče se bo na podlagi izkušenj trudil, da jih odpravi. Prihodnjo prireditev bomo imeli enkrat meseca marca.

A. Šular.

Vabilo na zabavo kluba št. 25 JSZ

Powhatan Point, O. — Na prošli seji je klub št. 25 napredoval za eno članico in tudi za prihodnjo sejo je nam bilo obljubljeno, da se število članstva pomnoži. Vsi člani so se obvezali, da bodo agitirali kolikor največ mogoče za napredek kluba.

Delamo le po 2 do 3 dni na teden, zaslužek pa je tako majhen, da še za pičlo hrano

ne zadostuje, posebno ne v družinah.

Agitacija v takih razmerah za pojačanje kluba je težka. Ampak če si delavci ne bomo sami izboljšali položaja, kapitalisti nam ga gotovo ne bodo. Organizacija je nam raditega absolutno potrebna.

Naš klub priredi v soboto 30. januarja v rudarski dvorani domačo zabavo, na katero ste vabljeni vsi. S. Fr. Matko iz Bridgeporta bo nam igral naše domače in druge plesne komade. S. Snoy je obljubil, da se udeleži zabave ako le mogoče, in enako tudi pevski zbor "Naprej", da nam zapoje par slovenskih pesmi.

John Merzel, tajnik.

Iz Collinwooda, O.

Pri nas smo začeli novo leto še precej dobro s slavnostjo Slov. delavskega doma, ki je praznoval svojo petletnico. Za prošlo leto nam ni žal—spominjali se ga bomo z gnevom, kaj pa dobimo v tem, je še vprašanje, a izgleda, da nič dobrega.

Udeležba na omenjeni slavnosti je bila nepričakovano velika in spored pester ter bogat. Skoro vse naše napredne kulturne organizacije so sodelovale.

Več živahnosti v tem letu kaže tudi klub št. 49 JSZ, ki se je podal na agitacijo, da ustanovi mladinski odsek. To nalogo je dobil poseben odsek, ki je na delu.

Ali so delavci krivi propadanja bank? Dne 4. jan. je tukajšnja "A. Domovina" prinesla citate iz izvajanj demokratskega voditelja Al Smitha, v katerih pravi med drugim, da je ljudska nezaupnost upropastila banke s tem, da so vlagatelji vzeli svoje vsote ter jih shranili doma. Denar so s tem odvzeli prometu, mnoge banke pa so vsled oslabiljenja morale prenehati.

Naravno je, da Al Smith zvrta krivdo za to stanje na ljudstvo, njega zaposlujejo veliki finančni interesi, zato mora govoriti in pisati njim v prilogi, ni pa to potrebno za urednika "A. Domovine". Ako bi napisal komentar in pojasnil, da je največ bank propadlo vsled tatinske ter nesposobne uprave, in le malo radi navala vlagateljev, bi povedal resnico.

Ali naj delavce dolžimo za krah na borzi, za zmešnjavo, ki je nastala radi mednarodnih dolgov ter reparacij, in za finančne pome v tej deželi, ali pa kapitaliste? Krivi so kapitalistični elementi, česar pa demokratski političarji nočejo priznati. V kampanji za Smitha

in njegovo stranko pred štirimi leti je bilo potrošenih okrog osem milijonov dolarjev, katere so dali veliki in mali kapitalisti ter le nezaten odstotek drugi ljudje. V povračilo išče Smith krivdo za bančne pome in izgube tam, kjer je ni, ob enem pa kritizira Hooverjevo administracijo, ker je to v so glasju s političnim slepomisljenjem.—L. Z.

Naš drobiž

Forest City, Pa. — Obrat v vseh tukajšnjih rojih je piškav. Se takrat, kadar delamo, se v prostorih, kakršne imamo, ne da kaj prida narediti.

Družinske koledarje smo letos prejeli zgodaj. Navadno smo jih razprodali po 50 izvodov. Tudi letos smo sklenili vzdržati isto število, ki bi moralo biti za tako naselbino mnogo premajhno, če bi vsaj četrtna tistih, kateri pravijo, da simpatizirajo z našim gibanjem, polagali malo več važnosti delavskemu čitvu.

Letošnji družinski koledar je urejen tako bogato, da je vreden veliko več nego stane. Vzemimo povest "Dota" od Katke Zupančič in "Felipe" od Joška Ovna, ki sami odtehtata ceno, ki jo daste za ta letnik Koledarja. Rojaki v naselbini, naš klub jih ima še nekaj na razpolago. Sežite po njih!

Prošlega decembra je druš. št. 27 SSPZ., ki je že več let v Prosvetni matici, priredilo za mladinski oddelek božičnico. V sporedu sta bila dva kratka prizora, deklamacije in petje. To je bila prva prireditev ter vrste v naselbini od strani naših društev.

Dne 27. dec. smo imeli v Luzernu letno sejo federacije SNPJ., kjer sem se seznanil s poznanim sodrugom H. Pečaričem. Henrik je čvrst dečko in navdušen za naš pokret.

Važen sklep federacije med drugimi je, da povabi za predavateljico s. Anno P. Krasno. Nastopila bo v naselbinama Forest City in Luzerne. S. Krasna je že s poročila, da se bo povabilu odzvala. S tem nam je dana prilika, da čujemo to prvo slovensko delavsko govornico v Ameriki tudi pri nas.

Ker je letošnji predpust kratak in ker pri nas v postu ne plešemo, imamo ta mesec cel kup veselice. Dne 16. jan. jo je imelo druš. št. 372 SNPJ., 30. jan. jo ima druš. št. 27 SSPZ. in 6. feb. pa samostojno društveno sv. Lovrenca. Razen teh zabav imajo svoje družabne večere ali parties naša angleško poslujoča društva. Za zabavo je torej dovolj preskrbljeno. Ali pa se bomo pri tem tudi kaj spomnili na naš klub, kateri rabi več življenja?

Anton Zaitz.

Klub št. 1 sklicuje skupno s češko soc. organizacijo

VELIK SHOD

o problemu brezposelnih delavcev in njihovih družin. Vrši se

V ČETRTEK

28. januarja

ob 7:30 zvečer

V DVORANI

S. N. P. J.

2657 S. Lawndale Av.,

CHICAGO, ILL.

JAMES H. MAURER

GLAVNI GOVORNIK

JAMES H. MAURER,

bivši predsednik pennsylvanske delavske federacije in član eksekutive soc. stranke.

Vstopnina prosti.

Pridite vsi!

KLUBOM IN DRUŠTVOM

ALI želite svojim priredbam čimveč moralnega in gmotnega uspeha?

OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!

Konvencija in banket soc. stranke v Ohio

Cleveland, O. — Dvodnevna konvencija soc. stranke za državo Ohio je bila zaključena v nedeljo 10. jan. zvečer z banketom. Konvencija je bila uspešna, kakor so mi pravili. Udeležil se je nisem, pač pa le zaključne priredbe.

Pod označbo "banket" si človek predstavlja dobro pojedino. Banketi, ki jih prirejajo razne organizacije naše stranke, pa ponavadi niso gostija. Tudi ta ni bila. Potrebna bi bila kot kuharica kaka slovenska mamica, in sigurno si, da ti prinesejo piško na krožniku, pa če je prosperiteta ali ne. Drugi na takih banketih, pa najsibo Amerikanci, Irci, Škoti itd., ti najraje postrežejo z "vinarji", kakim opresnin zelijem, s par olivami, rons-bifom itd. Seveda, na banketih boljše situiranih slojev je tudi med Amerikanci gostija in kuharska umetnost pokaže vso svojo spretnost. Banketi naše stranke pa so običajno le shod pri omizju z nekoliko lunčnem.

Tako je bilo tudi na tem. S drugo Jože vprašuje, kje je kava. Pričenjajo se govoriti. Med nami je profesor McPearson s clevelandškega kolegija. Zadnje poletje je bil v Nemčiji. Povedoval je, da se je udeležilo dvajset tisoč fantov in deklet konvencije nemške mladinske socialistične organizacije, ki se je vršila v Berlinu. Njihove manifestacije so bile impozantne. Dalje je bil med nami Comrad Newmann, ki je nekoč že bil v stranki. Njegov sin in pa ta banket sta ga privabila nazaj, istotako njegovo soprogo.

S. Martinek, urednik češkega soc. tednika, je dejal, da je bila konvencija uspešna. Po vojni je včasih prišlo le kak ducat delegatov. Zdaj je to prešlo. Govorili so tudi zastopniki raznih organizacij, tajnik ohiojske soc. stranke Yellen, s. Shartz iz Dayton, ki je socialistični kandidat za gubernija in James H. Maurer. V svojem govoru je Shartz dejal, da bi ta dežela lahko prehranjevala milijone in milijone več prebivalcev kot jih ima, navajal je primere iz biblije in bizniško "krščan-

stvo", ki ga vodijo predstavniki privatnih interesov in zagovorniki privatne svojine. Dejal je, da če bi imela soc. stranka v Ohio \$10,000 v kampanjskem fondu, bi imela zelo dobre izgleda za zmago pri letošnjih novemberskih volitvah.

J. H. Maurer je izvajal, da je za bodočnost našega gibanja treba privabiti vanj mladino. Današnja mladina kvari domišljija, katero ji vceplja napadna vzgoja v solah, časopisje itd. Zanimal je domneve tistih, ki smatrajo, da bo revščina prisilila ljudi v preobrat. Beda sama na sebi ne prinaša revolucij, niti preobrata v glavi, nego le še večje hlapčevstvo ter reakcijo. Naglašal je, da je za socialisti potrebno da je aktiven povsod in ne le v svoji organizaciji, kajti le na ta način pride v dotik z ljudstvom, katerega je treba pridobiti za socializem. Iz svojih izkušenj je pravil, kako je kot poslanec v Pennsylvaniji deloval za odpravo otroškega dela v industriji. Ali dobil je toliko protestov od vdov, katere so preživljali otroci, da je s tem nehal in se podal v agitacijo za sprejem postav, ki je določala pokojnino za vdove. Ko jo je pennsylvanska legislatura sprejela, se je Maurer znova lotil akcije za odpravo otroškega dela.

Slikal je okrutnost sistema v postopanju s starimi in onemoglimi delavci in navedel sledeči slučaj v njegovi državi, ki ga je preiskal kot član zborniške komisije: John in Mary sta morala v zavetišče, ker so jima poslali zadnji prihranki. Prvemu je bilo 76 in nji 75 let. 54 let sta bila poročena ter zelo navezana drug na drugega. Sprejeli so ju v zavetišče, njega v moški oddelk in njo med ženske. Prosila sta, naj jima dajo skupen koteček. Ni moglo, so jima rekli. Lotili so ju in po nekaj tednih sta vsak v svojem oddelku od tuge umrla. Maurer se je zavzemal zanj, apeliral na upravo, da naj napravi izjemo v takih slučajih, pa ni nič pomagalo. Ljudem bi na starost pomagala le starostna pokojnina, za kakršno se bore socialisti. Na prizadevanje Maurerja je pennsylvanska zakonodaja pred leti sprejela predlogo, ki je določala

Mirovni konferenci se slabo obeta

V Ženevi, Švica, se prihodnji mesec zberejo zastopniki skoro vseh držav na konferenci za omajitev oboroževanja. Bila je že večkrat odložena in ni gotovega, če se ji to ne primeri tudi zdaj. Predsednik Hoover je ameriško delegacijo že imenoval. Načeljeval ji bo ameriški poslanik v Londonu Chas. G. Dawes, ki bo po konferenci izstopil iz diplomatske službe. Na sliki z leve na desno so: Norman Davis, senator Claude Swanson, Miss Mary E. Woolley in C. G. Dawes. Med njimi je Mary E. Woolley edina, ki ima pacifistične nazore. Radi tega je bilo proti Hooverju veliko protestiranja, češ, da s takimi delegati ogroža "ameriško obrambo". Nihče izmed ameriških ali evropskih državnikov ne pričakuje, da bo ta konferenca dosegla svoj namen. Militaristi še vedno prevladujejo in vzroki, radi kakršnih vojne nastajajo, so še tukaj.

penzijo starim in onemoglim, toda sodišče jo je v prid velikega businessa proglasilo neustavnim, dasi sodniki, ako so v službi gotovo dobo, prejemale pokojnino! To je seveda — ustavno!

Na banketu se je zbralo v kampanjski fond za jesenske volitve približno \$150. Zanimanje za stranko se veča tudi med mladino. Seznanil sem se na banketu z mladim farmarjem iz Fletcherja, O., ki je prišel na konvencijo kot delegat. Pravil mi je, da se ljudje radi pogovarjajo o socialistih in odobravajo naš program. Nekoč so tam imeli že socialisti za sodnika, ki pa je leta 1927 umrl. Zdaj spet upajo na uspehe. — Frank Barbič.

Agitirajte za razširjenje "Proletarca".

Konvencija soc. stranke države Michigan

Detroit, Mich. — Članstvu JSZ v tem mestu sporočam, da se vrši dne 23. in 24. januarja konvencija soc. stranke države Michigan. Prvi dan bo v Socialist Center, 69 Erskine St. Prične se ob 8. zvečer. V nedeljo 24. jan. se nadaljuje v Workmen's Circle Hall, 527 Halbrook Ave. Prične se ob 2:30 pop. Radi boljše kooperacije je potrebno, da se je vsi udeležite.

Seja kluba št. 114 se vrši isto nedeljo. Prične se ob 2:30 dopoldne. Pridite vsi, ker bo važna.

Peter Kisovic, tajnik.

Sodrugom v Illinoisu

Chicago, Ill. — V nedeljo 24. januarja bo na 3036 W. Roosevelt Rd. konferenca illinojskih socialistov. Prične se ob 10. dop. Zborovanje bo trajalo ves dan. Vsak član naj prinese v izkazilo svojo člansko knjižico. — P. O.

"New Leader"

angleški socialistični tednik. Izhaja v New Yorku. Naročnina \$2 na leto, \$1 na pol leta. Najboljše urejevanje angleški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga čita. Naročite si ga tudi vi. Naročnino zani sprejema "Proletarec".

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece. Naslov: 540 Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

Vprašanje bodočega rednega zbora JSZ

Hermine, Pa. — Na konferenci JSZ. za zapadno Penno, ki se je vršila na Syganu, sem izrekel željo, da se bi IX. redni zbor JSZ. vršil v Milwaukeeju, in sicer zaradi publicitetne moči, katero ima dnevnik Milwaukee Leader, dalje radi močne socialistične organizacije ter mestne in okrajne uprave, ki je delno pod vodstvom socialistov. Slovenci so v Milwaukee spoštovani in v lokalni soc. stranki imajo velik ugled ter vpliv. Povabil nas je v Milwaukee tudi župan S. Hoah in vabi naš klub št. 37 ter posamezni člani. V nobeni drugi naselbini, katere pridejo v upoštevanje za sedež bodočega zbora, se nišo zanj zavzeli toliko kakor milwaški sodrugi.

Vendar pa sem od tiste konference sem svoje mnenje glede sedeža našega prihodnjega zbora spremenil. Ne želim se zameriti sodrugom v Canonsburgu, ne v Milwaukeeju, a v zvezi temu priporočam pri izbiranju mesta srednjo pot, kar znači, da priporočam Cleveland za sedež prihodnjega zbora. Ako se odločimo za Cleveland, se bodo naši tamkajšnji klubi vsled lokalnih prijav za zbor pojačali v članstvu in v aktivnostih. Imajo 4 klube. Kako so obdržavanje prošlega zbora prav dobro izrabili za pojačanje našega gibanja detroitski sodrugi v svoji naselbini, tako se lahko zanesemo na Clevelandčane, da ga bodo v svoji. Kar se tiče publicitete, bi nas "Enakopravnost" najbrž ne ignorirala, če pa nas bi, kaj zato! Saj so tudi drugi listi!

Glavni vzrok, da sem svoje mnenje spramenil, je torej ta, ker smatram, da je za našo agitacijo boljše, če gremo z zborom v Cleveland, in drugi vzrok, ker bodo tudi stroški manjši. Domnevam, da pride največ delegatov, če bo zbor v Clevelandu, pa tudi gostov bo več zaradi bližine drugih večjih naših naselbin.

Sodrugi v Canonsburgu mislim da ne bodo užaljeni, če to ogromno delo z zborom ne odpane nanje, četudi sem uverjen, da bi storili vse v svoji moči za čimvečji uspeh. Z ozirom na prireditve je v Canonsburgu precej dobrih moči, toda v večji naselbini, kakor je Cleveland, jih je seveda mnogo več. Prireditve bi po mojem mnenju imele v Clevelandu večji poset in večjo agitatorično vrednost, kakor pa v Canonsburgu.

SODRUGOM IN SIMPATIČARJEM

Seja kluba št. 27 JSZ. se vrši vsak prvi petek v mesecu ob 7:30 zvečer. Zenskega odseka prvi torek septembra in novembra, drugega pa skupaj s klubom v avgustu, oktobru in decembru. Ure iste. Mladinski angleški odsek vsak petek izven prvega ob 8. zvečer, vse v klubovih prostorih v S. N. D. Sodrugi in sodruginje, agitirajte in pridobivajte novih članov in članice klubu ter novih naročnikov našemu glasilu Proletarcu. V organizaciji in izobrazbi je naša moč.

Anton Zornik

HERMINIE, PA.
Trgovina s mešanim blagom.
Peči in pralni stroji nuda posebnost.
Tel. Hermine 2221.

SORODNIKOM V STAREM KRAJU

boste zelo ustregli, ako jim naročite

"AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR"

Pošiljatev izvršimo mi. Posamezen izvod stane za stari kraj \$1.12.

Navedel sem svoje mnenje o vseh treh mestih in za svojo osebo prišel do prepričanja, da je najboljša, ako glasujemo za Cleveland. — Anton Zornik.

(Op. ur. — Zaradi pomanjkanja prostora ta dopis ni mogel biti priročen v prejšnji izdaji.)

Vsi na predavanje sodruga Van Essena

Parkhill, Pa. — Parkrat je bilo že omenjeno v listih, da se bo vršilo dne 23. jan. predavanje s slikami v dvorani na Franklinu. Na to predavanje opozarjamo ponovno, ker je zanimivo in izobraževalno obnem. Sodrugi Van Essen iz Pittsburgha je izredno dober predavatelj; kar smo se imeli priliko prepričati in njegova izvajanja k slikam, katere nam bo kazal bodo brezdvoma posebno zanimiva. Predavanje se bo nanašalo na socialistično upravo na Dunaju in pa v Keatingu, Pa. Povsod, koder je doslej sodrug Van Essen podal slična predavanja so se pohvalno izražali o njih celo reakcionarni listi. Ne zamudite torej te redke prilike. Vstopnina je prosta za vse. Po predavanju bo igrala godba za ples.

Predavanje bo podano tudi naslednji dan, 24. jan. v Strand Theatre v Johnstownu ob 2:30 popoldne. Želite je, da naši soimisljeniki opozorijo na to predavanje svoje ameriške znance in prijatelje, osobito še mlade ljudi. Za aranžiranje tega predavanja so poskrbeli nekateri člani in simpatičarji v tem okolišu, ker je potrebno, da seznanimo tudi ameriško ljudstvo to od okrog z našimi idejami, posebno še, ker se bližajo predsedniške volitve. Vredno je omentiti, da je uprava teatra dala prostoro brezplačno na razpolago. Torej socializem in radikalizem v splošnem izgublja podobo rdečega strasilca, za kar se ga je tako rado smatralo.

Se enkrat, vsi na predavanje in ne pozabite opozoriti tudi drugih!

Za mladinski odsek kluba št. 5.

Anna P. Krasna.

Dr. Andrew Furlan

ZOBOZDRAVNIK
vogal Crawford and Ogden Ave.
(Ogden Bank Bldg.)
Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 5. popoldne in od 6. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop., in od 6. do 9. zvečer.
Tel. Crawford 2893.
Tel. na domu Rockwell 2816.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem kakor tudi v Angleščem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

Hočete pristno in čisto mleko za vašo deco in ostalo družino. Dovolite da vam postrežemo z njim. Dostavljeno na dom iz naše sanitarne, solnčno zračne

NOVE MLEKARNE

WENCEL'S DAIRY PRODUCTS

EDINA SLOVENSKA MLEKARNA V CHICAGU.
2380-82 Blue Island Ave. Tel. Roosevelt 3573

POTEM KO TEMELJITO

KASPAR AMERICAN STATE BANK
1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, ILL.

prevdarite vse okoliščine, boste prišli do zaključka, da je vaš denar res najbolj varno naložen v

Koncert Jugoslovanske orkestra

Milwaukee, Wis. — V redeljo 24. januarja vprizori t. g. šnji Jugoslovanski orkester opereto "The Lucky Jade". T. e. bo spremljal simfonični orkester, broječ 36 oseb. Predstava bo v S. S. Turn Hall in se prične ob 8. zvečer, popoldne pa bo plesna zabava. Govori se, da bo to ena najboljših prireditev, ako ne celo najboljša, kar smo jih imeli pri nas. Ta opereta vsebuje veliko šale, romantike, veselja in zla. V nji nastopa 43 moških in žensk. Prilike so nam bile ugodne, da smo pridobili medse večje število izkušenih diletantov, pevcev in glasbenikov. Prepričani smo, da bomo udeležence lahko zadovoljili in ob enem dosegli nov velik uspeh v kulturnem udejstvovanju naselbine. — John Paulich.

Klub "Kras"

Barberton, O. — V tej naselbini, v kateri je mnogo Slovencev iz okupirane Primorske, je bil nedavno ustanovljen klub "Kras", čigar svrha je delovati za tesnejše sodelovanje med rojaki ter gojitev družabnosti. Klub bo po svojih močeh pomagal v boju za osvoboditev Jugoslovancev izpod fašistične diktature. Predsednik kluba je John Smrdel, Tony Stopa je podpredsednik, Frank Smrdel tajnik, Joseph Čič blagajnik, Jos. Ujčić zapisnikar, John Ujčić predlagatelj, in organizator Anton Pohl ml. V nadzornem odboru so Andrej Blažič, John Stopar, Mary Mekina in Leopold Stigel.

Prihodnja seja se vrši 24. jan. pri Joh Spetichu.

Josip Ujčić.

(Tajnike klubov prosimo, da nam sporoča datume svojih priredb, da jih uvrstimo v seznam.)

Martin Baretincic & Son

POGREBNI ZAVOD

324 Broad Street
Tel. 1475. JOHNSTOWN, PA.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN and SURGEON
Office hours at 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212.
1:30 — 3:30 — 6:30 — 8:30 Daily
at Hlavaty's Drug Store
1858 WEST 22ND ST.
4:30 — 6:00 p. m. daily.
Except Wed. and Sunday only by appointment.
Residence Tel.: Crawford 8440

AGITATORJI NA DELU

Izkaz naročnin, ki so jih poslali agitatorji "Proletarca".

Vse naročnine, ki jih pošljejo zastopniki in drugi agitatorji Proletarca, so štete na bazi polletnih naročnin. Namreč agitator, ki pošlje eno celoletno, je zabeležen v tem seznamu z dvema polletnima.

II. izkaz.

Poslali so:

Anton Vičič, na agitaciji v Ohio	62
Jacob Rožič, Milwaukee, Wis.	25
Anton Jankovich, Cleveland, O.	20
Frances Zakovšek, No. Chicago, Ill.	10
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	8
Louis Ambrozich, Milwaukee, Wis.	7
John Jereb, Rock Springs, Wyo.	6
Anton Per, Springfield, Ill.	5
Anton Zidanšek, Pittsburgh, Pa.	5
Martin Hochkraut, Glenwood Springs, Colo.	4
K. Erznosnik, Red Lodge, Mont.	4
Nace Zlemberger, Piney Fork, O.	4
Anton Zornik, Hermine, Pa.	4
Anton Slobodnik, Crested Butte, Colo.	4
Frank Rataic, Forest City, Pa.	4
John Zornik, Detroit, Mich.	3
Frank Podboy, Parkhill, Pa.	3
Louis Strle, Kravyn, Pa.	3
Joseph Snoy, Bridgeport, O.	3
Anton Tratnik, Diamondville, Wyo.	2 1/2
Peter Banich, La Salle, Ill.	2
Frank Ursitz, Sygan, Pa.	2
Frank Bogataj, Coraopolis, Pa.	2
Mary Musich, West Allis, Wis.	2
Albina Kravancja, Glencoe, O.	2
John Darovec, Chicago, Ill.	2
John Rak, Chicago, Ill.	2
Anton Sular, Arma, Kans.	2
John Terrel, Strabane, Pa.	2
Louis Britz, Lawrence, Pa.	2
Joseph Lever, Cleveland, O.	2
George Smrekar, W. Aliquippa, Pa.	2
Frank Zaitz, Chicago, Ill.	2
Martin Zalar, Kockingham, Pa.	2
Jacob Tomec, Crafton, Pa.	2
Bartol Yerant, W. Aliquippa, Pa.	1

Skupaj v tem izkazu (4 tedne) 217 1/2 polletnih naročnin. Prejšnji izkaz (4 tedne) 223 1/2.

Ako se vam zdi Proletarec vreden, da ga ljudje čitajo, ga jim priporočite.

NAŠA ČETA V AKCIJI

Šestindstirideset zastopnikov in drugih agitatorjev "Proletarca" iz devetih držav je zastopanih v izkazu poslanih naročnin, ki je priročen na tej strani.

To je lepo število. Delo agitatorjev za širjenje delavskega tiska samo na sebi ni prijetno, zato ga zmagujejo le oni, ki ga vrše iz prepričanja. Brez delavskega tiska ne bi bilo delavskega gibanja in brez zavednih delavcev ter agitatorjev ne bi bilo delavskega časopisa. Delavski tisk je tu radi delavcev. Njim je namenjen in le njihove interese zastopa. Delavstvo je radi tega dolžno, da svoje časopise čita in jih pomaga širiti ter izboljševati. Zanašamo se, da bo prihodnji izkaz, ki bo priročen čez štiri tedne, beležil še več imen in še višje število naročnin. To se zgodi, ako VI VSI storite svojo dolžnost.

Nihče ne simpatizira bolj z bednimi delavci kakor zastopniki delavskega tiska. Na agitaciji srečujejo delavce, ki so že leto ali dve brez zaslužka. Prihajajo k bednim družinam in čujejo mnogo pritožb nad razmerami. Le malokdo še omalovažuje "Proletarca." Zdaj — v tej silni krizi, ki je položila svojo težko roko na delavsko ljudstvo — ga berejo rajše kot kdaj poprej. Stotine jih je, ki bi ga radi naročili, pa ga ne morejo. In stotine jih je, ki to še lahko store. Naloga agitatorjev je, da jih pridobe. Delavsko gibanje potrebuje mislece, o svojih problemih dobro poučene delavce, in v tem smislu jih vzgaja "Proletarec". Ako morete vi, ki ste njegov zvest čitatelj, kaj storiti za njegovo razširjenje, boste s tem koristili skupni delavski stvari.

"Proletarec" lani ni nazadovol v številu naročnikov, nego je vzlic krizi čelo napredoval. To seveda ne znači, da naročnina, ki jo prejema, pokriva izdatke, ker so na drugi strani dohodki na oglaših in knjigah zelo nazadovali. Vplivajte v svojih naselbinah na one, ki oglašajo v jugoslovanskih listih, da pošljejo svoje oglase tudi "Proletarcu".

"Proletarec" je imel v prošlem letu 234 več plačanih naročnikov kakor leta 1930 in je brzkone edini jugoslovanski list v tej deželi, ki je napredoval v cirkulaciji.

Ako v vaši naselbini še ni nikogar, ki bi agitiral za "Proletarca", prigrasite se upravnistvu, za zastopnika.

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,
Chicago, Ill.

Članice Jugoslovanske Socialistične Zveze

VAROŠNINA za Zedinjene države in Kanado za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. — Inocentivo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00. — Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address:

PROLETAREC

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone: Rockwell 2864.

546

Kaotični pojmi ameriškega delavstva

Nikjer ne pojmuje delavstvo tako površno, kot organizacije, kakor v Zed. državah. Vsi ed tega je le par odstotkov delavcev v unijah, število politično organiziranih pa je še veliko manjše. Namesto, da se bi delavci učili organizirano nastopati v gospodarskih in političnih bojih, poveličujejo svojo "nestrankarstvo" in ob enem pošiljajo v zbornice svoje agente, da nagovarjajo poslance glasovati za to ali ono predlogo v prid ljudskih interesov, še večkrat pa jih prosijo, da naj nikar ne sprejmejo to ali ono, kar je bilo predlagano z izrecnim namenom koristiti privilegiranim slojem.

Delavstvu v drugih deželah je nepojmljivo, kako je mogoče, da ima največja industrialna država na svetu najšibkejšo delavsko politično gibanje. Tudi mnogi delavci v Ameriki se čudijo. In čudijo se danes stotisoči onih, ki so bili do predlanskega leta brezbrizni, zdaj pa jih drži brezposelnost k tlom in žele, da bi prišla od nekje neznana sila ter jih rešila. Ampak taka sila ne pride izven delavskega razreda, nego iz njega samega, kajda: bo delavstvo dovolj močno hotelo.

To zimo so imeli brezposelnosti že dva poho-da v Washington in precej demonstracij v posameznih mestih. Vse to so organizirali preko noči in se je prav tako hitro razbilo. Toda brezposelnost in vse kar prinaša ne gre nikamor. Demonstracije so mnogokrat koristne in tudi kak pohod brezposelnih v glavno mesto ne škodi, a tudi koristi malo. Koristilo pa bi, ako bi bilo delavstvo v kongresu politično dobro zastopano. V ta namen bi morali delavci kajpada glasovati za svoje kandidate tudi v "dobrih" časih, da se bi pripravili za obrambo svojih koristi v "pani-kah". Ustanavljati požarno brambo šele ko je nisa že v plamenih je prepozno. V tej krizi se delavstvo lahko le nauči, kako ne-spametno je bilo, ko je izročevalo svo politično moč kapitalističnemu razredu. Samo to spoznanje pa še ne bi zadostovalo, kajti spoznati in uveljaviti mora tudi resnico, da bo v stanju braniti samega sebe ter si izvojevati pravice in poštene življenske razmere edino, če se organizira politično in industrialno v samostojni socialistični programa.

"Bizniške" unije

Mnogotere unije ameriških delavcev, posebno v velikih mestih, so brez vsakega idealizma. Svoje zadeve vodijo v do pike enakemu smislu kakor korporacije privatnega businessa, le s to razliko, da se te "unije" v konkurenco poslužujejo terorističnih metod.

Nedavno je prebivalstvo v Chicagu precej razburila unija pogrebniških šoferjev z ukazom, da ne sme biti v pogrebnih sprevedih noben privatni avto, nego le veliki avtomobili pogrebniškov, katere vozijo šoferji, organizirani v svoji posebni uniji. Ukaz ima sicer svoje dobre in slabe strani. V interesu kompanij in šoferjev je, da zaslužijo čimveč. Tudi je lepše gledati pogrebni spreved, v katerem so sami lepi limozini, nego pa pogreb, v katerem je cela vrsta skromnih avtomobilov. V vsak pogrebniški avto gre šest ljudi in od vsakega zahteva \$3, skupaj \$18. Revnim familijam je dostikrat nemogoče plačati tolikšno vsoto, pa tudi, ako jo zmorejo, se rajše peljejo v svojem avtu, da si te dolarje prihranijo.

Unijske odbornike so vprašali, kako bodo na ulicah svobodnega Chicaga med svobodnimi Američani uveljavili svoj odlok. "To bo čisto enostavno", so odgovorili. "Ako bodo v sprevedu pogrebi s svojimi avtomobili, se mrtvaški voz z rakvijo in drugi pogrebni avtomobili, katere vodijo šoferji, ne bodo ganili."

Prav je, da se delavci bore za svoje interese. Ni pa prav, da se kaka stroka delavcev bori z bizniškega stališča za svoje in privatne koristi, neoziraje se na interese splošnosti. Taka taktika je vzrok, da so ameriške unije med maso izgubile privlačnost in simpatije.

POŽAR UNIČIL 27 VELIKIH HIŠ

V Doverju, N. H., se je pred dnevi dogodi v trgovskem delu mesta požar, ki se je razširil tako, da je grozil uničiti vse mesto. Gasilci so mu ustavili pot le z največjim naporom. 27 velikih trgovskih poslopij je zgorelo. Škoda znaša precej nad milijon dolarjev.

Ženstvo v preteklosti in sedanjosti

Po raznih virih priredila Anna P. Krasna

(Nadaljevanje.)

Pa ne le v preteklosti, tudi v modernejših in v dobrušni meri še v današnjih časih naletimo na vcepjenje miselne konservativnosti ženskemu svetu. Še ni tako dolgo tega, ko se ni smatralo potrebno, da bi hodi-le deklice v šolo. V kolonijalni Ameriki npr., so bile šole namenjene samo za dečke in prve ljudske šole na Angleškem niso nudile deklicam nobene prilike do šolske izobrazbe. Naše lastne stare matere niso znale pisati, ne čitati. Res da tudi moški iz revnejših slojev niso imeli najboljših prilik v tem oziru ali če že druga-ga ne, je imel marsikak deček priliko, da se je naučil roko-delstva ali šel v svet in pridobil malo znanja, deklice pa so bile odgojene skoro stoddostno za en sam poklic, ki se je smatral kot najvažnejši zanje in to je bil zakon. Velik odstotek deklet je bil še celo v ta namen rečno usposobljen, ker je prevladovalo mnenje, da za zakon ni potrebna kaka posebna vzgoja ali izobrazba. Kaj je preostajalo ženskemu svetu drugega, kot da se je udal v usodo in se sukal v ozkem krogu "ženskih sfer".

Evolucija je počasna reč in zato smo v š. zelo tesnem stiku s preteklostjo, kolikor se naše miselnosti tiče. Marsikateri učen profesor da tudi v teh modernih časih v javnost svoje mnenje o ženski emancipaciji in o neuspehih, ki jih beleži miselnost ženskega sveta vzlic vsej osebni svobodi, ki jo je deležna moderna ženska. Razni kritiki delajo sarkastične opazke in podajajo svoja resna mnenja o moderni ženi, posebno poudarjajo, če bi res imele kaj intelektualne in konstruktivne miselne možnosti, bi isto lahko že davno pokazale, saj je vedno skrbel zanje moški svet in jim tako ni bilo treba trošiti svoje miselne energije v boju za vsakdanji kruh. Vse to zveni ciniku prijetno, ali prav tako bi lahko cinična ženska vprašala, čemu ni superijorna moška miselnost iznašla zrakoplovov, modernih strojev in drugih invencij že pred stoletjem namesto šele v zadnjih nekaj desetletjih. Vprašanje skoro ni potrebno, ker vsak razsoden človek ve, da miselnost se razvija stopnjama. Ženska miselnost ni izjema. Učeni individui, ki nečejo pripoznati napredka v ženski miselnosti niso nič drugega kot novi posnetki prastarih intelektualcev in vladarjev, ki so določali koliko izobrazbe in miselne možnosti sme imeti ženstvo njih dobe.

Neozirajoč se na kritične zaključke in izjave starih ali modernih kritikov ženske miselnosti, z mirno vestjo pritrdim, da ženstvo je že dokazalo, da

ni miselno inferijorno. Ako je razlika med moško in žensko miselnostjo, je ta razlika zgolj kvaliteta. Zgodovina ženstva, kakor je pristranska in pomanjkljiva dovolj jasno priča, da je ženstvo razvijalo svojo miselno možnost vselej, kadar je bila tej možnosti dana prilika deklice v šolo. Dolga vrsta imen ženskih intelektualk, ki so se vzlic vsemu zastopanju in vednemu vepljanju konservativnosti vrinila v zgodovino človekove civilizacije, znatno omaje pribite dokaze inferijornosti, pa naj bodo ti podani po najslavnejših intelektualcih ali pa po našem skromnem kmetu, ki pravi, da imajo ženske dolge lase in kratko pamet, ter na ta način še najpriprosteje izrazi prastaro, splošno naziranje moškega sveta napram ženski miselnosti.

Da, zgodovina nam priča, da je bila ženska vedno važen faktor v gradnji civilizacije in kulture. Kakor hitro se je dvignila kaka civilizacija na višjo stopnjo so se uvrstila med imena moških, ki so stali pri kr-milu napredka tudi ženska imena, čeprav majhen odstotek v primeri z moškimi, toda vseeno, ženstvo je bilo zraven, je pomagalo graditi. Celo cerkev, ki je žensko miselnost prezirala kakor žensko samo, ima v svojem koledarju in imeniku svetnikov veliko število svetnic, ki so s svojimi intelektualnimi zmoglostmi pomagale cerkvi do moči in oblasti, ki jo je imela v preteklosti in danes ima precej živih "svetnic", ki jo pomagajo vzdržati pri življenju. Modernije statistike enako kažejo širen razvoj ženske miselnosti v zadnjih nekaj desetletjih. Malone na vseh poljih miselnega udejstvovanja srečujemo ženske v čedalje večjem številu. Resnične in primerne se zde besede V. Thompsona, ki se glase: "Ko je žena prijetno uredila in pripravila domače ognjišče je prišel mož-gospodar in je zagospodoval nad njo in nad ognjiščem. Vzel si je po krivici pravico, da napravi iz nje pokorno sužnjo.

Neglede na to ali jo je oboževal ali pretepal, v obojnem primeru je hotel biti in je bil njen gospod. Žena pa je imela v sebi svečlo, oglati zvezdo — miselnost — zato jo mož ni mogel za vselej obdržati v svoji posesti. Svetla zvezda se je vrtila in ostri robovi so ji delali pot v prostost, neodvisnost; po preteku dob je postala samosvoj svet, dobila je lasten prostor v krožnem toku življenja."

Gornje besede jasno in jedrnatno označuje v kratkem dolgo pot ženske miselnosti, borbo, ki je spremljala ženstvo na tej poti in končno največji uspeh, ki ga je doseglo ženstvo do danes — osamosvojitve. Osamo-

svojitve pa še ni višek vsega, kar bi morlo ženstvo doseči. Svetla zvezda ima še dolgo pot in ostri robovi bodo morali še razmikati ovire. Žena se bo morala naučiti harmonizirati svojo miselnost z moškim svetom, zakaj ako ona tega ne bo storila, moški prav gotovo ne bodo prišli na to misel, kakor bi jim bržkone ne bilo nikdar prišlo na misel, da je pametnejše imeti domače ognjišče kakor pa se potepati z gorjačo v roki po gozdih. Najjačja sila v civiliziranju je žena in v humanitarizmu čutu presega moškega, zato bo morala vedno vporabljati svojo dojemljivost in svojo tajno metafizično moč, kadar bo hotela udeleževati nove, koristne ideje, ki se bodo porajale v njeni osvobojeni se miselnosti. — Tako je bilo od začetka njenega stremljenja po znanju in udejstvovanju in je še danes — žena ne sme pokazati možu, da je razumnejša od njega, ampak le, da je željna razumeti njegovo modrost — — —

(Dalje prihodnjič.)

Prihodnji koncert milwaukeeškega "Napreja"

Milwaukee, Wis. — Soc. pevski zbor "Naprej" priredi koncert v nedeljo 27. marca v S. S. Turn Hall. Na sporedu bo med drugim spevoigra "Na planinah".

"ZLOČINCI" V KENTUCKYJU

Na sliki je Virgil Hutton, star 30 let, z ženo in otrokom. Zaeno z okrog 50 premogarji je obtožen zarotniške morilne akcije. V času stavke maza prošlo leto sta bila ubita v Harlanskem okraju v Kentuckyju dva kompanijska biriča. Tajnik lokalna U. M. W. rudar Jones je bil še obojen na dosmrtno ječo, dasi ni niti udaril nikogar. Kompanijski sodnik ga je a svojo poroto spoznal krivim "žuvanja", ki je dovedlo do umorov. Obravnavo proti obtožencem se vrši že več tednov na Mount Sterlingu, Ky. Sodnik je tako reakcionaren, da izganja s sodne dvorane celo reporterje kapitalističnih listov, ako ga v poročilih kritizirajo radi njegove pristranosti. Vsem okrožju kontrolirajo šerife, župane, sodnike in druge uradnike premogovniške kompanije.

Iz drame "Na dnu"

Cleveland, O. — V azil pride starec, bogve od kod. Ko ga čez dolgo zaradi zločina nadlegujejo za potni list, ga vzame noč. Sostanovalec v azilu tolaži, pojasnjuje na vprašanja in bodri. Sam star in na dnu, želi, da pridejo vsaj mlajši nazaj v življenje.

"Dedek, zakaj žive ljudje," je bil prijazno vprašan. In je prav tako prijazno in bodrilno odgovoril: "Za boljše bodočnost žive ljudje, dragec moj! Vzemimo na primer, mizarji žive in vse—smet—ljudje... Iz njih se rodi mizar, tak mizar, da ga še ni videla zemlja; vse mizarje prekosi, ni ga med mizarji njemu enakega... Vsemu mizarstvu delu daje svojo obliko in naenkrat pomakne vse delo za dvajset let naprej... Tako tudi vsi drugi... klučavničarji in drugi delavci... in kmetje—celo gospoda, vse živi za boljše bodočnost! Vsa misli da živi zase, ampak na koncu se izkaže, da živi za boljše bodočnost... Ljudje žive po sto let in nemara se več za—boljšega človeka. Vsi, dragi moji, vsi, kakor so, žive za boljše bodočnost. Zato moraš spoštovati vsakega človeka... ker ne vemo, kdo je, zakaj se je rodil in kaj lahko napravi... Morda se je rodil nam v srečo in veliko korist. Posebno otroke moraš spoštovati, otročičke. Otročičke potrebujejo svobodo! Otročičke pustite živeti, spoštujte jih!"

To je ena primera iz te drame. V nji je mnogo lepih prizorov in tudi tragičnih, kajti igra predstavlja življenje na dnu. Je res umetniško padano zrcalo sistema, kakršen dopušča, oziroma sam peha tisočere in milijone, da se pogreza-jo v nižine.

Režijo igre ima Jos. Skuk, ki je dobro vešč v tem poslu. O-beta se vam veliko duševnega užitka. Predstava bo v nedeljo 31. jan. v Slov. nar. domu.

Vstopnina je samo 50c. Otroci v spremstvu staršev so vstopnine prosti. Zvečer po predstavi bo plesna zabava v spodnji dvorani. John Krebel.

Stopetdeset ljudi na klubovi seji

Milwaukee, Wis. — Seje kluba št. 37 JSZ. dne 14. jan. se je udeležilo približno 150 članov in somišljenikov, ali največ v zgodovini tega kluba. Kakšna sprememba na bolje v teku nekaj let! Na dnevnem redu smo imeli med drugim referendum za nominiranje socialističnega kandidata za mirovnega sodnika ter o sedežu bodočega zbora naše Zveze.

Pristopilo je deset novih članov. Govorila sta socialistični aldermanski kandidat v naši wardi a. Tesch in poslanec John Ermenc.

Zgodovina delavskega gibanja na Slovenskem

PRIREDIL ANTON KRISTAN

(Nadaljevanje.)

Razprava v Celovcu se je začela 6. dec. 1884. Med porotniki je bilo 16 graščakov in veleposestnikov.

XIII.

Obravnava proti "krvavcem" v Celovcu.

Ker se nam zdi ta obravnava prav važna za tedanje razmere, jo prinašamo doslovno po "Slov. Narodu" (do pričevanja Stöckbarja) in po "Slovincu" (od tega pričevanja naprej). Oba sta jo posnela po celovških listih.

"Slov. Narod" poroča:

V 6. dan t. m. ob 9. uri zjutraj pričela je v tukajšnji ličnej dvorani za porotnike velika obravnava proti anarhistom ljubljanskim, o katere je se po vseh javnih prostorih v Celovcu, povsod, kamor se pride, jako živahno razpravlja. Da bi ničesar ne motilo razvika pravde, ukrenilo se je veliko previdnostnih naredb. Orožniki stražijo obtožence v porotnej dvorani, orožniki in redarji so nastavljeni na hodnikih in pri vhodu, konsignirani sta celo, kakor se govori, dve kompaniji vojakov. Uhod dovoljen je le proti ustopnicam, in to le znanim osebam. Priče morale so se pri uhodu izkazati s svojimi pozivi, potem bil jim je dovoljen uhod, zabranjen pa izhod, in tako smo prvi dan od 9. ure zjutraj do 5¼ ure popoldne, male pol ure trajajočim presledkom, bili neprestano internovani v sobo za priče. Kontrola bila je tako stroga, da se niti brzojavke neso smele, odposlati drugače, nego po prejšnji cenzuri od strani sodnije. Priče prvi dan o obravnavi niso niti trohice čule, tudi drugi dan od 11. ure popoldne bilo je tako, zatorej se za danes ne more drugega poročati o tej velezanimivej obravnavi, nego, kar je bilo tiskano v "Klagenfurter Zeitung", katera nam je pri tej priliki privikar, upajmo, da tudi zadnjikrat jedini vir, iz katerega moremo zajemati.

Poročilo v "Klagenfurter Zeitung" slove:

Danes ob 9. uri se je začela pod predsedstvom c. kr. višje sodnije svetnika Edm. Schrey pl. Redlwerta pred zato delegovano porotno sodnijo obravnava proti 5 zatožencem.

Ob 9. uri prišli so sodniki in začelo se je zrebanje porotnikov, ki se je končalo ob polu desetih. To se je vršilo kakor po navadi.

Ko so bili izrežbani porotniki, začela se je obravnava s tem, da se je objavilo, o čem se bode obravnavalo.

Predsednik začel je izpraševati obtožence. Zvezničar pripoveduje: Ko je leta 1859 bil poročen, podal se je na tuje v Gradec, na Dunaj in hodil tudi drugod po Avstriji do leta 1869, ko se je zopet vrnil v Ljubljano. Po-zeveje odstopal je v inozemstvo, živel 8 mesecev v Švici, od koder je šel na Francosko (Montlucon, Lyon, Pariz). Na Francoskem je bil ob vojski in ustaji komunistov. Govori francoski, laški, nemški in slovenski. Zvezničar je krepek mož v najboljših letih z rudečimi lasmi in brado.

Ferd. Tuma je visok in stegnan; kakor Zvezničar je tudi ta v gladkejši nemščini narisal ob kratkem svoje življenje. Delal je večkrat na Koroškem (v Celovcu in Volšperku). Njegovo šolsko izobraževanje je nekoliko ovirala bolezen; govori nemški, slovenski in češki. Izven Avstrije ni bil nikdar.

Fran Sturm jako trdo govori in je tršate rasti (on je sin nekega ranocelnika). Govori nemški in slovenski.

Eduard Kriegl stopi prav po vojaški pred sodnike in tudi odgovarja prav po vojaški. Njega oče je strojevodja. On je bukovcev, delal je v Trstu, na Tirolskem in Štajerskem. Tudi v Monakovem bil je nekaj časa. Ko je prišel od vojakov, stopil je v delo pri Kleinmayerji & Bambergu v Ljubljani. Sedaj je v rezervi 2. ženijskega polka.

Fran Dhü je mlad mož rumenih las, rojen na Ogrskem in tudi tja prisoten. Citati in pisati učil se je pozneje v Gradcu. Njega stariši so ubogi kočarji.

Predsednik pouči zatoženca, da se mu zagovarjanje nikakor ne bode kratilo, a opominja ga obvarovati dostojnost pred sodiščem.

Potem so prisegli porotniki in priče so bile poklicane v porotno dvorano. Predsednik jih je klical po imenu, potem pa opominjal naj govore resnico. Ponovil pa je opomin tudi v slovenščini.

(Dalje prihodnjič.)

Kdo plačuje kampanje?

Nominacijska konvencija republikanske stranke se bo vršila v Chicagu. Čikaški bogataši bodo prispevali za pokritje stroškov par sto tisoč dolarjev in kak milijon ali dva v kampanjski fond za Hooverja.

Tudi demokratska konvencija bo v Chicagu. Večinoma isti ljudje, kakor republikanski, ji bodo prispevali dve sto tisoč dolarjev za pokritje stroškov. Obljubili so dati tudi milijon ali dva v demokratski kampanjski fond. To je republikanska-demokratska politika slepomisenja, s katero kapitalistični interesi že leta in leta z največjim uspehom vajo ogromne učine volitev.

SKOZI OKNO VLAKA

(Mimobežni vtisi in epizode z mojega potovanja.)

(Nadaljevanje.)

Ko smo prepluli ožino, se nam je odprl pogled na Šibenik. Ladja plava v veliko pristanišče, k mestu, ki se dviga amfiteatralno. Na severnem delu pristanišča se izliva v morje Krka, sloveča reka po znamenitih slapovih. Teren na obeh straneh ožine je pravzaprav polotok, katerega južni del je bil uporabljen nekoč za dobivanje morske soli in se zato tudi imenuje Velika Solina. Šibenik je stara trdnjava. To pričajo tudi tri trdnjave, ki se nad mestom dvigajo, od katerih je najbližja v XV. stoletju igrala ulogo. Od mesta k trdnjavi so skalovite kaskade. Malo nižje je Kastelgrad, zidani ko da je izrastel iz skal.

Ladja pristaja. Vežejo jo z vrvmi k stebrom, voda pa se peni, kakor mleko. Vedno enak prizor in zato postaja vožnja na morju nekako dolgočasna.

"Kako dolgo se mudimo v Šibeniku?"

"Dve uri."

Pogledamo na uro.

"Pol sedmih. Torej ob pol devetih moramo biti tu."

Prvo kar je, smo si ogledali rudečkasto rudo, ki jo kopljejo kakšne pol ure od Šibenika in privažajo sem na ozkotirni železnici. Ogromna ladja pa požira nakopičeno rudo v ogromen treh, ki vsebuje najmanj 15 vagonov. Iz te rude se dela aluminij.

Dasi je šele pol sedmih, delavci se že plete:

"Koliko ur ste delali?"

"Ne štejemo ur."

"A kako štejete?"

"Po dinarjih. Štiri dinarje na uro zaslužimo."

"Delate v akord?"

"V akord. Dve zmeni. Noč in dan."

"O osemurniku ni govora. In nikdo se ne hudi, da se krši zakon," reče Zdravko.

"Ako se krši v korist tovarne, ni hudovanja," omeni Matjev.

Hudovanje je le če se ne krši.

"Ali je to pravica?"

Naglo stopamo proč. V mesto gremo. Zaprta so še vrata in izlozbe. Počasi se prebujajo. Park je majhen, prijazen, umetno narejen.

Približa se nam sofer, pokaže na avtomobil in reče:

"Slapove Krke še niste videli. Popeljem vas. Casa dovolj do odhoda parobroda."

Gospa Marija ga je pogledala, nato pa še Zdravka, in rekla:

"Pozna nas. Kajti drugače bi ne vedel, da še slapov Krke nismo videli."

Sofer se je nasmehnil in odprl vrata avtomobilu. Vstopili smo. Motor je zadrhal. Dirjal je avtomobil in kmalu smo bili na Krasu. Strašna puščava nas je pozdravila. Brazilnasti obraz in nabrekli li-

ca kakor v strašnih mukah umirajočega človeka, se nam je zdela pokrajina, strmeča s kamenitimi očmi v nebo. Ustanehote obmolknejo in v mislih vstaja strašna beseda svetega pisma: "Prekleta bodi zemlja radi tebe!" Strašna misel: Iz raja vržen biti — med to kame-

nje!

Avtomobil obstoja. Kaj je to? Ali nam je nepoklican, vendar le dovoljeno, da pogledamo za hip v izgubljeni raj? Ali nas zasmehuje fata morgana? Skočimo z voza. Na robu prepada stojimo. Globoko, globoko tam doli med strmimi, žoltimi pečinami se smeji zeleno obrobjeno čudovito jezero. Prekrasno. Tako mora biti prijetno in sladko potniku po puščavi, ako po dolgem potovanju po vročem pesku naenkrat naleti na oazo in si odpočije v senci palm.

To krasno jezero je vsled skalnatega zapaha zastala Krka. Gledamo. Šumenje slapov pa nas vabi dalje, k našemu cilju... Gremo dalje. In vidimo kaskade, po katerih pada vodovje Krke. Ne pada, kakor navadno pri slapovih, nego se razdeli v neštete posamezne kaskade, in splošne vtis je čudovito slikovit. Oblak vodnega prahu, da se tako izrazim, v vseh mavričnih barvah blesti in plava nad gmečim padcem in rahel veter ga nese na breg med listje. Tam ropota nekaj mlinov in spreminja pšenico v moko.

Ali treba k parobrodu! Avtomobil zopet drži, dokler se ne ustavi pri parniku.

Vendar... čas se imamo. Gledamo Šibenik, bližnje ulice.

Šibenik je nekako mala Zeneva. Bajše šteje nekaj okrog 8000 ali nad 8000 prebivalcev, kakor je trdil stražnik, ko smo ga vprašali.

Kakor trde zgodovinarji, je bil Šibenik leta 1116. pod gospodstvom kralja Kolomana Ogrskega. Beneški vojskovodja Falien mu ga je vzel. Ali leta 1163, ga je Benečanom zopet vzel Stefan III., ki je dal mestu privilegije, kakor Splitu in Trogirju. Za časa Rimljanov je bilo še majhna naselbina. V času hrvaških kraljev se je zelo povečalo, znamenje, da je benečanstvo prislo pozneje in Hrvatom ropalo hrvaško lastnino.

Taki časi so pa planili na Šibenik sredi XVII. stoletja. Leta 1647. ga je oblegal bosanski paša Mohamed. Leto za tem je razsajala kuga tako, da se ljudstvo ni moglo več opomoči...

Stojimo na obali. Pravkar je priplul manjši parnik. Lepa, črnolasa Dalmatinka izstopa. Gre s prijateljico v kavarno na obali. Tudi mi, kar nas je moških, hočemo v kavarno.

"Ali vas mika," se smeje gospa Marija.

"Vas ne?"

"Mene?"

"Saj ste se navzeli moških navad."

"Res je. Pozabila sem. Poj-dimo."

Sedemo. Pristnega dalmatinca naročimo.

"Sedaj? Tako zgodaj? Pa dalmatinca?"

"Kaj pa naj pijemo?"

"Kavo. Saj je rano jutro."

"Kavo? Sedaj? Gospa Marija? Kako naj pijemo kavo sedaj, ko pri sosednji mizi sedi takšno dete, iskro, kakor je iskro dalmatinsko vimo."

Gospa Marija je prišla za kupico.

"Res je. Naj živi."

"Naj cveti."

Trkamo, pijemo. Na ustah vseh je pridržan smeh, na o-brazil v siljena resnost.

Ali glej... K mizam se bliža otrok, devet ali deset let star. Morda celo mlajši. Ni mogoče uganiti let na bledem, izstradanem otroškem ličecu.

Ves raztrgan je, noga pohabljen. Gleda nas in ne prosi. Z ustmi ne, ali oči njegove požirajo bige (vrsta žemelj) na mizi.

Nikdo ga ne vidi.

Kje je spal siromak, da je tako zgodaj na nogah? Kaj je zajuterkoval? Morda pa še niti večerjal ni? Glej, tam prihaja drugi. Naravnost k barkam gre. V umazani vodi se ziblje gnila pomaranča. Leže na tla in jo lovi z roko. Ko jo ujame, jo začne jesti. Gnilo. A na trgu stane ena 50 para.

"Povsod ta fakinaža," reče nekdo pri mizi, pijoč dišečo kavo. Prigrizuje bel kruh. Oči se mu pa svetijo svete jeze nad otrokom, ki je gnilo pomarančo in pohabljenim, ki sloni ob stebur kavarne.

Lepa Dalmatinka pa odpre denarnico.

"Kako ti je ime?" vpraša ljubeznivo pohabljenega.

Zmajal je z ustnicami, a glasu ni bilo slišati.

(Dalje prihodnjič.)

"TRIJE VAŠKI SVETNIKI"

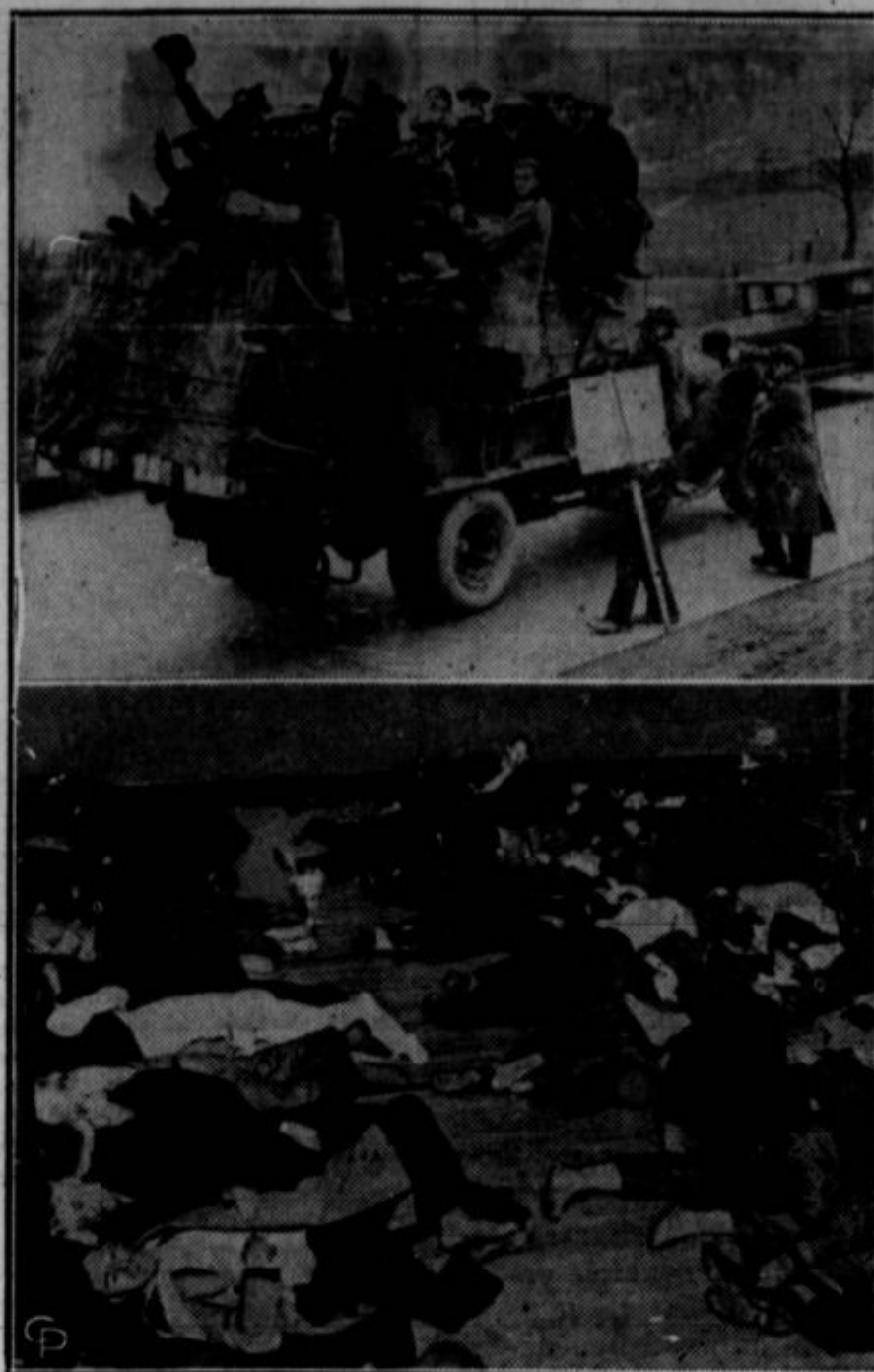
V NEDELJO

7. FEBRUARJA

v dvorani ČSPS.,

CHICAGO

NA POTI V WASHINGTON

Armada brezposelnih pod vodstvom Rev. Coxa, ki je šla iz zapadne Penne v Washington, se je vozila z avti in s truki, mnogo pa jih je šlo peš. Na sliki na vrhu je skupina, ki se pelje v Coxijevi povorki v Washington, spodaj pa, ko prenočuje v neki garaži.

Sodoma in Gomora

preti županu Porenti in spravlja v opasnost srečo njegove žene.

Chicago, Ill. — V prejšnji številki ste brali nekaj opisa burke "Trije vaški svetniki", katero vprižori v nedeljo 6. feb. ob 3. popoldne dramski odsek kluba št. 1 v dvorani ČSPS.

Sledeče je nadaljevanje opisa:

Po seji društva za čednost in moralno vstopi v sobo županova žena Urša, ki ima to navado, da se rada drži blizu vrat ter vleče na ušesa. Mož je bil zelo čemerem, pač znamenje, da so bile na seji zanimive stvari. Uršo muči radovednost. "Kako pa se kremžiš," mu pravi, "kakor kura, ki ima piko na jeziku!" Župana to jezi, pa ji odvrne, da naj nikar "tako trapasto ne orgla". Žena nekaj sumi in padajo besede, ki spravijo župana še v večji strah in obup. Kaj, če ona sluti, da je zapleten v pisma, ki jih ima, oziroma jih je dobivala od njega črna Lizika?

Pride učitelj in župan ga surovo sprejme. Ali učitelj ve, kako je treba. Županov strah mu je bil znan, saj je tudi on član društva za čednost in moralno, pa zveze ima tudi! Le počasi, očka, mu pravi, če ne vas ugonobe pisma. Nato mu

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

pokaže zavoj pisma, med njimi ona, ki jih je župan v svoji mladosti pošiljal tisti razposajeni Liziki. Porenta postane mehak, kajti uvidel je, da ga ima učitelj v kleščah. Roti ga, naj mu izroči pisma kot uradnemu človeku, a učitelj pač ni naiven, pa pravi, da jih bo izročil najprvo župniku ker jih mora videti on preje nego drugi odborniki društva za čednost in moralno. Ko si je učitelj za-

dosti pripravil teren, namiguje županu, da se lahko tako naredi, kot da pisma še niso prišla, ali pa da sploh ne pridejo. To se pravi, ako župan privoli v poroko svoje hčere z učiteljem, pa bo vse dobro. In tu je oče Porenta v novi kaši. Isti moment stopi v sobo Urša, na poti v cerkev, in se silno začudi, ko vidi učitelja, tega nepričakovano, katerega ne more trpeti. Prisili moža, da se naj znaša nad njim in župan res nekaj robanti, pri tem pa se silno muči, kajti prišel je med dva ognja. Smejali se boste pri tem prizoru, kakor pri prej omenjenih, nič koliko! Urša pravi, da ne ve, koga luna trka, njega ali njo, in odide ježno v cerkev, župan pa doma zdihuje, Lizika, Lizika, kaj si mi prizadejala!

Svoji ljubljani Fani pa pripoveduje učitelj, da se ji zdaj ni treba več bati, da postane žena koga drugega, kajti v svojem žepu nosi kolomanov žegen, ki bo napravil čudež, da bo oče prav rad privolil v to poroko. Začneta se poljublja ti ravno ko vstopi Jakec. Presenečen je in v zadregi, a se le osvesti, in zelo si želi, da bi si tudi on tako upal poljubljati Marjanca. Fani medtem opazi Jakca. "Oh, to je moj ženin..."

Učitelj jo raditega še tesneje privije k sebi, češ, naj vidi ta fant, kako je s to rečjo in koliko ima pričakovati. Fani mu od sramu zbeži, učitelj pa Jakca vpraša, če bo nasprotoval njegovi poroki s Fani. Prav nič ne pravi Jakec, želi pa, da bi znal tudi on tako poljubljati. Učitelj mu pokaže, kako naj to napravi, bodri ga in nato odide. Ko je Jakec sam, poskuša poljubovalno vajo. Medtem vstopi Marjanca. Kako je Jakcu vaja koristila, boste videli na predstavi.

Ko se mati vrne iz cerkve, je očitno, da jo mučijo skrbi. "Kod neki hodi," vprašuje sama zase. Fani jo sliši in vpraša: "Kdo

pa, mati?" — "I, tvoj ženin!" Fani ji pove, da je bil že včeraj tukaj, in danes, da pa je na to pozabila. Sicer pa tistega fanta noče za ves svet ne. Rajše skoči v vodo. Jezna je in naglo odide.

Tudi mati je slabe volje, ker se hči tako upira. Nekdo trka. Jakec je, ki se predstavi zdaj prvič materi županji. Zelo je vesela. O, saj se bo Fani udala. Pripravlja Jakca, da se bo njena hči morda nekaj časa kujala, a končno bo vse dobro. Fant pa ji zaupa, da se bo vse dobro, da se imata rada in celo poljubila sta se že. Mati županja stmi! Kdo naj razume mlade ljudi. Kako se ta zmešnjava konča, boste

RIM

Poslovenil Etbin Kristan.

(Nadaljevanje.)

In potem, še na večer poroke, je treščilo. Ali je pokazal Prada, Piemontanec, Severoitalijan in osvojevalec, brutalnost naskakovalec, ali je hotel ravnati s svojo ženo, kakor je ravnal z mestom, kakor nepotrpežljiv gospodar? Ali je prišlo Benedeti razkritje prehitro in je bilo preveč poniževalno zanj, ker ni ljubila moža in se ni mogla vdati v to, da bi mu bila pokorna? Nikdar ni povedala jasne besede o tem. Ali siloma je zaprla vrata svoje sobe in jih zapahnila ter se je trdovratno branila, da bi jih odprla svojemu soprogu. Mesec dni se je Prada, ki je postal zaradi te zapreke ves divji, trudil na vse načine. Globoko je bil užaljen; njegov ponos je krvavel; prisegal je, da ukroti svojo ženo, kakor se ukroti trmasta kobila; s konjskim bičem. Ali ves polni bes krepkega moža se je odbijal od nevkrotljive volje, ki se je čez noč zbudila za ožkim, dražestnim celom Benedetini. Bocanere so se zdrmile v njej; čisto mirno — hotela ni, nič na svetu, niti smrt ne bi bila izpremenila njene misli. Razumetja se je ob tem nenadnem spoznanju ljubezni spomnila na Darija; spoznala je, da sme dati svoje telo le njemu, ker ga je bila le njemu obljubila. Mladi mož je bil že od poroke, ki jo je moral sprejeti kakor žalosten slučaj, na Francoskem. Njemu ni tajila ničesar; pisala mu je; naj se vrne in se mu je vnovič vezala, da ne bo nikoli last drugega. Njena pobožnost pa se je še povečala; ta vztrajna misel, da mora izvoljenemu ljubemu ohraniti svojo čistost, se je v njenem verstvu pomešala z mislijo na zvestobo do Jezusa. Ogledujoč ljubeče srce se je razodelo v njej; pripravljen je bila pretrpeti mučeništvo za svojo prisego. In ko jo je njena mati vsa obupana s sklenjenimi rokami rotila, naj se vda dolžnosti, ki jo nalaga zakon, je odgovorila, da ni ničesar dolžna; ker ni ničesar vedela, ko se je omožila. Sicer pa so se časi zopet izpremenili. Sporazum Vatikan s Kvirinalom se je razbil, pa tako, da so pričeli časopisi obeh strank zopet z novo slo psovati in sramotiti nasprotnika. Tako se je podrl ta zakon, pri katerem je sodeloval ves svet kakor ob zalogu miru, s splošnim polomom in je bil le še ena razvalina poleg mnogih drugih.

Ernesta je umrla od tega. Prevarila se je bila; njeno zgrešeno življenje, neveselost njene zakona je dospela do vrhunca v tej zadnji materinski zaroti. Najhujše je bilo, da je bila popolnoma sama in je padla na njo vsa odgovornost za nesrečo; zakaj njen brat kardinal in sestra donna Serafina sta jo obsipavala z očitki. Edino tolažbo je imela v obupni abbe Pisoniji, ki se je čutil dokonca pobitega: Vse izgubljenih patriotskih upov in vseh obžalovanj, da je sodeloval pri taki katastrofi.

Nekega jutra so našli Ernesto mrzlo in beo v njeni postelji. Govorili so o razpoki v srcu. Njena tuga bi bila zadostovala za to, zakaj trpela je strašno, natihem, ne da bi tožila, kakor je trpela vse življenje.

Zdaj je bilo že leto dni minilo, odkar je bila Benedeta poročena in se odrekla svojemu možu, ali zakonskega doma ni hotela takrat zapustiti, da bi prihranila svoji materi strašni udarec javnega škandala, dasi je teta Serafina vplivala nanjo, čes da lahko upa na razveljavljenje zakona, če se vrže svetemu očetu pred noge. Naposled se ji je posrečilo, da jo je pregovorila, ko ji je dala — tudi po nasvetu drugih — namesto abbe Pisonija svojega izpovednika, jezuitovskega očeta Lorenca, za duhovnega svetovalca. Ta jezuit, komaj petinštirideset let star, je bil resen, ljubezniv mož, svetlih oči in velike zgovornosti. Ali Benedeta se je odločila šele dan po materini smrti; šele tedaj se je vrnila v palačo Bocanera, v sobo, kjer je bila rojena in kjer je zdaj umrla njena mati. Sicer pa se je proces zaradi razveljavljanja zakona takoj odkazal generalnemu vikarju, ki je opravljal rimsko škofijo, za predpreiskavo. Pravili so, da se je kontesina šele tedaj odločila za to, ki je dosegla tajno adviceno pri papežu, ki ji je kazal zelo spodbujajoče sočutje. Grof Prada je izprva govoril, da bo sodnijsko prisilil svojo ženo, da se vrne v zakonski dom. Potem pa, ko ga je zaradi te zadeve popolnoma obupani oče, stari Orlando, rotil, je privolil, da se izvrši razprava pred duhovnim sodiščem. Najbolj ga je ogorčila tožba zaradi tega, ker je tožiteljica navajala, da se zakon vsled močve nesposobnosti ni mogel izpolniti. To je razlog izmed najjasnejših in pred rimskim sodiščem ga dopuščajo. Vi kar je torej kot rimski škof izročil proces koncilski kongregaciji, kar je bil za Benedeto prvi uspeh.

Tak je bil sedanji položaj in Benedeta je čakala na končno sodbo kongregacije, nadejajoče se, da bo cerkveno razveljavljenje zakona pozneje premagljiv argument, da doseže ločitev pred meščansko oblastjo. Kontesina je pričela v ledeni sobi, v kateri je njena mati Ernesta obupana in vdana umrla, zopet svoje deklško življenje. Bila je videti

zelo mirna in je premagovala svojo ljubezen, zakaj prisegla je, da se ne vda nikomur kakor Dariju, pa tudi njemu šele tisti dan, ko jo zaveže duhovnik z njim pred Bogom.

Pol leta prej se je priselil tudi Dario po smrti svojega očeta in vsled katastrofe, ki ga je gmetno uničila, v palačo Bocanera. Ko je bil knez Onofrio po Pradovem nasvetu prodal vilo Montefiori neki družbi finančnikov za deset milijonov, se je dal, namesto da bi bil lepo pametno ohranil svoje milione, zapeljati od spekulacijske groznice, ki je razjedala ves Rim. Začel je igrati s tem, da je prodal svoje zemljišče, in končno je izgubil vse ob strahovitem polomu, ki je požrl premoženje vseh mesta. Popolnoma uničen, celo zadolžen, se je knez, lep, popularen mož, vendar tudi nadalje smehljajoč, izprehajal po korzu, dokler ni nenadoma umrl vsled padca s konja. In štiri mesece pozneje se je poročila njegova vdova, še vedno lepa Flavija, ki se je bila poravnala, da je rešila iz poloma moderno vilo in štirideset tisoč frankov rente, s čudovito lepim, deset let mlajšim možem. Bil je Švicar, Jules Laporte po imenu; nekdanje je služil za seržana v švicarski gardi svetega očeta, potem je bil zakonit mešetar za relikvije, daleč pa marki Montefiori, ker mu je posebno papežev breme z ženo vred priznalo tudi naslov. Knežinja Bocanera je postala zopet markiza Montefiori. Tedaj je globoko užaljen kardinal Bocanera zahteval, da naj se preseli njegov nečak Dario v malo stanovanje v prvem nadstropju palače. V srcu svetega moža, ki je bil videti, kakor da je odmrli svet, je še vedno živel ponos imena in prisrčne ljubezni do tega nežnega dečka, zadnjega njegovega rodu, edinega, ki bi mogel še enkrat odeti staro deblo z zelenjem. Sicer se sploh ni kazal nasprotnega poroka z Benedeto, ki jo je tudi očetovsko ljubil. Ko je vzel oba v svojo hišo, je bil tako ponosen in tako prepričan o njej pobožnosti, da se ni brigal za grde govornice, ki so jih raznašali prijatelji grofa Prade po beli družbi, odkar sta bila bratranec in sestrična združena pod eno streho. Dona Serafina je čuvala Benedeto tako, kakor je on sam čuval Darija, in v tišini, v mraku velike, samotne, nekoč s tragičnimi, krvavimi nasilnostmi omadeževane palače je živela le še ta četvorica s svojimi zdaj zaspalimi strastmi, zadnji živi iz sveta, ki propada na pragu novega sveta.

Ko se je abbe Pierre, nenadoma s težko glavno zdrnil iz mučnih sanj, je ves obupan opazil, da se že mrači. Ura je kazala šest. Hotel počivati največ urico, je v nepremagljivi utrujenosti prespal skoraj sedem ur. In dasi je bil zdaj buđen, je vendar ostal na postelji, potr, kakor da je premagan že pred začetkom boja. Odkod ta utrujenost, ta malorščnost brez razloga, ta groza dvomov, ki ga je v spanju pograbila, ne da bi vedel zakaj, in ki je pobijala njegovo mlado navdušenost od dopoldneva? V mraku svojih sanj je videl zmedene vznemirajoče prikazni, in še vedno so mu vstajale pred očmi; tesnoba ga ni hotela izpustiti, ves prepadel je bil od prebujenja v tej tuji sobi in zgrabil ga je strah pred neznanim. Vse skupaj se mu ni nič zdelo razumno; razlagati si ni mogel, zakaj je ravno Benedeta pisala vikontu de la Choue, da naj mu naznani, da je njegova knjiga ovadena kongregaciji indeksa. Kaj je moglo biti nje na tem, da se pride pisatelj zagovarjat v Rim? In čemu je bila tako prekomerno ljubezniva, da ga je sprejela k sebi na stan? Skratka, bil je ves osupel, da je on, tujec, na tej postelji, v tej sobi, v tej palači, katere smrtna tišina ga obdaja. Udje so mu bili kakor stri, možgani kakor da so prazni; naenkrat se mu je zjasnilo, pa je razumel, da je marsikaj prezrl in da se mora skrivati nekaj velikega zapletenega za navidezno enostavnostjo dejstev. Ali to je bil le hipen blisk, potem je zopet izginil sum; siloma se je dvignil in se je ouresel, dolžeč žalostni somrak, da je edini krivec tega zgražanja in obupavanja, katerega se je sramoval.

(Dalje prihodnjič.)

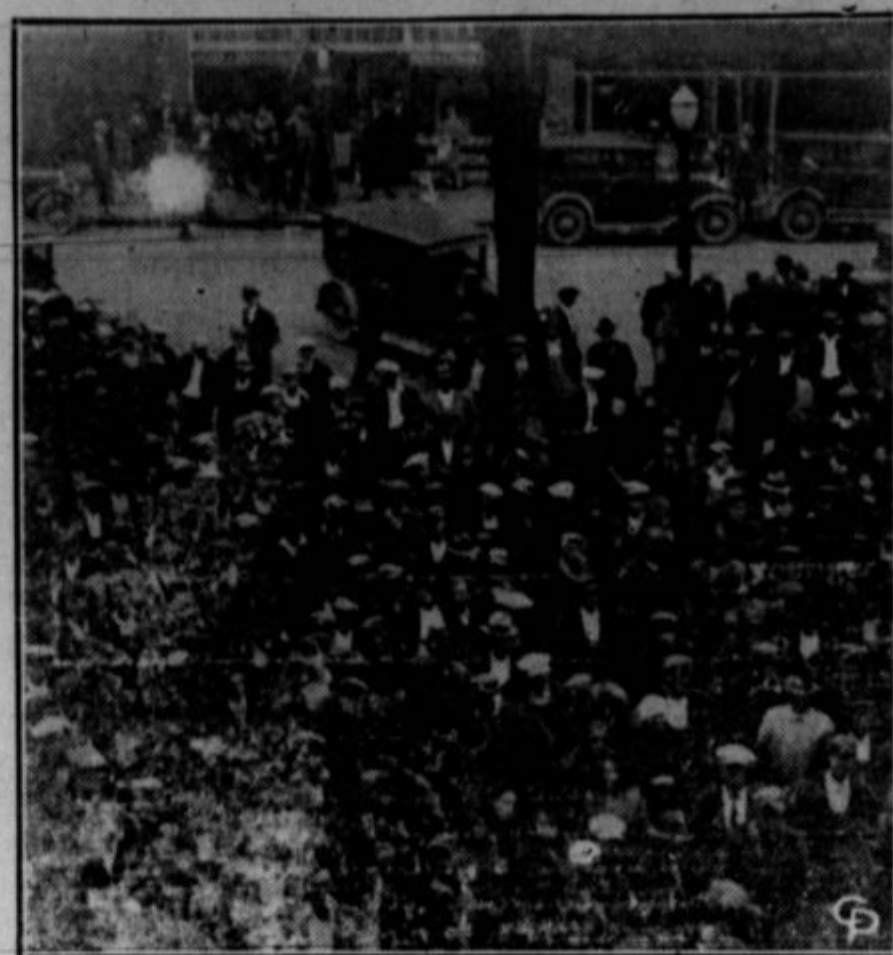
Papež in Mussolini

Papež Pij XI. je velik prijatelj fašizma. Spori, ki so se dogajali med njim in Mussolinijem, so bili le posledica nesporazumov v njunem dogovoru pri delitvi vlade nad Italijo. Načelnih razlik med njima ni. Mussolini je papežu izročil popolno oblast nad Italijo v verskem in pravstvenem oziru, v povračilo pa podpira katoliška cerkev Mussolinija in njegovo vladno političnem oziru.

V priznanje za njegovo pomoč pri pobijanju svobodomiselnosti v Italiji je papež dne 9. januarja odlikoval Mussolinija z redom zlate ostorege. Že pred tem je papež odlikoval italijanskega kralja, prestolonaslednika in Mussolinijevega zunanjega ministra Grandija. Ako bi ne delali složno, bi jim papež ne dal svojih redov.

Sporazum med Mussolinijem in papežem določa tudi sistematično raznarodovanje pri-morskih Slovencev s pomočjo cerkve. Na mesto Slovenskih duhovnikov prihajajo Italijani. Slovenski duhovniki, ki se ljubezni do svojega jezika in naroda nočejo odreči, so zapostavljeni in provocirani. Nameščajo jih v najslabše kraje v Italiji. Jugoslovanski katoliki v Jugoslaviji in Ameriki pred tem dejstvom miže in ob enem delajo na vernike vtis, kakor da Mussolinijeva vlada počne vse to na svojo roko. Resnica je, da delata fašizem in katoliška cerkev s papežem na čelu v Italiji roka v roki.

S KENTUCKYJSKE FRONTE

V Kentuckyju so pred 14 dnevi polovili organizatorje N. M. U. in agitatorje drugih komunističnih organizacij, ker so "nevarni državi in ker taje Boga." Vsakdo, ki ga oblast, katero kontrolirajo premožavni baroni v Kentuckyju ugrabi, jim je "komunist" in "bogatajec", pa četudi ni še nikoli bil član kom. stranke. Gonja proti "komunistom" je v resnici gonja proti vsemu, kar se v Kentuckyju upira fevdalnim razmeram. Na sliki je množica premogarjev v Pineville, Ky., ki demonstrira proti oblasti, ki je aretirala delavske agitatorje in zastopnike.

Glasovi z druge strani

Odgovor na A. Vičičev dopis.

V "Proletarcu" št. 1267 piše zastopnik imenovanega lista Anton Vičič med drugim:

"Na drugi strani Newburga (oni pravijo temu delu "Na Jutrovem"), v novem delu mesta, so si naprednejši elementi zgradili Slovensko Delavsko Dvorano. To je njen uradni naziv. Tudi to je lepo poslopje z lično dvorano in drugimi sobami ter odrom. V nji so svobodno gojili kulturne aktivnosti." Da, to je resnica, zakar mu tudi iskreno častitam. Nadalje piše: "In nedvomno bi njihovo delo izbornu uspevalo." Da, ako bi ne bilo par nasilnežev, ki hočejo kontrolirati celo naselbino. Seveda, če ne bi bilo strank, bi prišli do uspeha, najsibodo ena stranka ali druga, kajti pregovor pravi: "V slogi je moč!" Ker pa sloge ni, smo prizadeti vsi! Nadalje piše: "Če se ne bi župnik zbal za bodočnost svoje fars. Duhovnik Oman in Gnidovec sta vsled te bojazni začela delovati za okupiranje Delavske Dvorane po verskem vplivu. K temu mu je pomoglo več incidentov." To je laž! Naj bo pojasnjeno gos. Vičiču, da nista ne duhovnik Oman ne Gnidovec okupirala Slov. Del. Dvorane, kajti nista delničarja, temveč delničarji, kateri so si zgradili dvorano, da bo odgovarjala njim samim in njihovim otrokom. Načelna izjava S. D. Dvorane nam daje moč in pravico, da smo vsi enakopravni, ne glede na versko ali političnega prepričanja.

Nadalje piše: "Ko se je julija t. l. posloval iz fare Rev. Gnidovec, so mu priridili odhodnici, pri kateri bi imelo sodelovati tudi pevsko društvo "Cvet". (Naj omenimo, da se je g. Vičič zmotil za en mesec, ker se je Rev. Gnidovec poslovil junija, ne pa julija.) Nadalje piše: "Pravijo, da je bilo pritegnjeno v spored po stranskih poteh. "Cvet" je bil dotedaj smatran za nepristranski pevski zbor. Glavni stan mu je v Del. Dvorani. Zaradi tega sodelovanja pri odhodnici duhovniku se je pojavil v zboru oster spor med fari prijaznimi ter svobodnimiselnimi mislečimi člani. Posebno so nasprotovali oni, ki so obenem člani kluba št. 28 v Newburgu. Zbor "Cvet" je pod vplivom prvoimeno-vanih sodeloval na odhodnici vseeno, kar je zelo podnetilo sovraštva, katerih ne manjka med tukajšnjimi rojaki."

Naj bo povedana resnica, da smo bili povabljeni in na pevskih vajah soglasno odobreno, da ga udeležimo izjavljamo eno pevke. Dalje: "Cvet je pod vplivom prvoimeno-vanih sodeloval na odhodnici." Napočeno! Zbor ni sodeloval ne pod vplivom prvoimeno-vanih in ne pod vplivom drugoimeno-vanih, dočim smo bili pripravljeni prvo in drugo imenovani. Sodelovali nismo. Zakaj? Zato, ker drugoimeno-vani se niso udeležili v določenem času in seveda smo bili prvoimeno-vani prisiljeni se odstraniti, dočim so pa drugoimeno-vani pozneje prišli, da zasledujejo program, posebno pa društvo "Cvet". Žal nam je, da pri drugoimeno-vanih kot Jos. Lever, zakaj in na kakšen način je mislil sodelovati, ker je sam prvi nasprotnik pevškega društva "Cvet". Obenem je pa Jos. Lever želel in prosil, da bi mu bilo dovoljeno držati nekakega govor, ne vemo pa, na kakšni podlagi, toda to mu je bilo odklonjeno. Tukaj je počila prva struna, katere je povzročila sovraštvo med pevci društva "Cvet".

Nadalje piše: "Zbor bi imel sodelovati tudi na eni prireditvi kluba št. 28, ampak ni nastopil." Resnica je, da zbor je bil povabljen za sodelovanje na prireditvi kluba št. 28, toda naj bo g. Vičiču pojasnjeno, zakaj ni zbor sodeloval. Sklep iz zapisknika iz redne seje 21. junija se glasi: "Vak pevec ali pevka se mora pokoriti ve-

čini, ako se ne pokori, se ga ali jo izključi iz zbora." Omenjeni sklep je bil prečitan na prvih pevskih vajah in soglasno sprejet, izvemski treh oseb. Prvi pri teh treh osebah je Frank Šiško, kateri se je izrazil, da on se ne udeležil nastopa cerkvenih slavnosti, tudi če pride dvajset ali več povabil. Ker se nočejo Frank Šiško in njegovi pristaji pokoriti večini, so se pa ostali pevci in pevke izrazili, da tudi oni se ne bodo pokorili manjšini. In pri tem je tudi gotovo, da ne bodo sodelovali pri njihovi prireditvi dne 6. septembra pri klubu št. 28.

Nadalje piše: "Kmalu za tem incidentom so istotako s postranskimi načini — brez vednosti direktorja, uvedli v Slov. Del. Dvorani brezplačno poučevanje krščanskega nauka." Zopet velika laž! Letna delničarska seja, katere se je vršila 28. decembra 1930, je soglasno odobrila od strani delničarjev in delničark, da so prostori S. D. Dvorane na razpolago za pouk krščanskega nauka, proti odplačilu, do prihodnje direktorske seje, katere se je vršila 17. januarja 1931 in na kateri je bila tudi plača določena. Na letni seji je bil izvoljen direktorji za leto 1931, dočim g. Vičič piše "brez vednosti direktorja". Žal nam je, da je imela Slov. Del. Dvorana "akega predsednika kot je bil Jos. Lever. Žal nam je tudi, da si je g. A. Vičič izbral takega spremljevalca, da mu je razkazoval naselbino, katere Vičiču gotovo ni bila znana. Sramota za predsednika Slov. Del. Dvorane, da ni raztolmačil postovalcu ali zastopniku "Proletarca" in da mu je vse nasprotno pomagal agitirati in lagati, kar se tiče naše naselbine.

Nadalje piše: "Predsednik domove uprave sodrug Jos. Lever se je vsled tega samolastnega postopanja razhudil." Prosimo vas gos. Vičič, da nam pojasnite, zakaj se je mogel Jos. Lever ali predsednik Dvorane razhuditi? Nadalje piše: "Sklicana je bila seja delničarjev, ki je po burni razpravi zaključila, da naj ima fara za poučevanje verouka dvorano

brezplačno na razpolago." Da, resnica je, da je bila sklicana izredna delničarska seja. Zakaj? Zato, ker direktorji ni upoštevali sklepa letne delničarske seje. Rše nadalje: "Pojasnjevali so mi, da je domov tajnik se par dni pred sejo prodajal tajno delnice, česar ne omeni." Zopet laž! Tajnik doma ima pravico prodajati delnice, ne glede kakšnega prepričanja je kdo, naj bo faran ali ne. Ker pa je bila to izredna seja, bi lahko dobil delnice vsak, kdor bi jih želel. Toda naj bo resnici na ljubo povedano, da ni bila hobena delnica prodana in to mora biti predsedniku gotovo znano, ker delnice se ne more izdati brez predsednikovega podpisa. Nadalje piše: "Ta boj je imel za posledico veliko poostreitev razprtij. Brat je izgnal brata ponoči iz stanovanja, ker je držal za napredno strujo." G. Vičič, prosi me, da nam pojasnite, koliko je na tem resnice. Sramota za vsakega, ki se vtika v družinske razmere ljudi v naselbinah, ki so mu neznanne.

Nadalje piše: "S. Leverja so istotako zelo obsovali. Leverja so na tričrski način črtali tudi iz društva "Na Jutrovem", št. 477 SNPJ, katerega je pomagal ustanoviti. Vgled brezposelnosti ni mogel plačevati prispevka. Upravni odbor mu je bil v oporo enkrat v poravnavanju aasementa in istotako federacija. Ker pa dela še ni dobil, je končno vprašal društvo, da ga zabeleži med pasivne člane. Mesto tega so ga črtali. En vir trdi, da ga je črtal samolastno društveni tajnik, ker je njegov nasprotnik." To ni v soglasju z resnico. Prvič: Ako bi bil tajnik njegov nasprotnik, bi po pravilih SNPJ moral biti Jos. Lever suspendiran že meseca februarja 1931, ker ni plačal svojega aasementa in ni vprašal tajnika ali bo založil za njega ali ne. Pri vsem tem je tajnik založil za mesec februar, marc in april iz svojega žepa, ne da bi vprašal ali bi bil odvisen od društva, da dobi kedaj povrnjeno.

Na redni seji 3. maja 1931 je Jos. Lever prošil za nadaljno pomoč. "Če mi ni mogoče dobiti pomoči sem primoran postati pasiven." Nakar je na tej seji bilo odobreno, da se plača en mesec zanj iz društvene blagajne. Obenem se mu je odobrilo prošnjo za tri mesece in sicer junij, julij in avgust, kar mu je tudi glavni urad izplačal. Nadalje, na redni mesečni seji dne 7. septembra je prošil za nadaljno pomoč, na kateri seji mu je bilo tudi odobreno za nadaljne tri mesece. Na isti seji se ga je opominjalo, da gre do tajnika in spolni prošnjo. Zakaj pa ni izpolnil svojih dolžnosti, kar mu je društvo odobrilo v njegovo korist? Ti podatki so vam v dokaz, da to ni nobeden trik ali tričrski način ali čin samolastnega tajnika društva "Na Jutrovem", št. 477 SNPJ. Nadalje piše, da ima društvo "Na Jutrovem" deset delnic. V resnici jih ima 31. Nadalje, da se je naše društvo s večino izkazalo za bolj katoliško nego društvo Slov. Dobrodelne Zveze ali KSKJ. Naj bo resnici na ljubo povedano, da KSKJ nima postojanke v naši naselbini, je pa postojanka JSEKJ, katere tajnik je Jos. Lever in katero lastuje 24 delnic pri Slov. Del. Dvorani, in je odglašovalo z 21. glasovi, da se poučuje krščanski nauk in pet proti.

Priporočamo, da naj bo v drugič g. Vičič bolj previden, ko bo opisoval razmere in odnose v naselbini.

Prireditelji, Louis Curk, Anton Traven, Casper Segulin.

Ako vam je nepoznana naša "Proletarca" potekala, ali ste jo že obnavili?

Zanimiv del "Proletarca" so dopisali. Poslatopite v krog naših dopisnikov ter sotrudnikov tudi vi.

Priredbe klubov J. S. Z. in drugih soc. organizacij

JANUAR.

CHICAGO, ILL. — Shod kluba št. 1 s sodelovanjem čeških socialistov v četrtek 28. jan. v dvorani SNPJ. Glavni govornik James H. Maurer.

DETROIT, MICH. — V nedeljo 31. jan. operetna predstava "Svoboda" v Hrvatskem domu na Kirby. POWHATAN POINT, O. — Domača zabava kluba št. 25 JSZ. v soboto 30. jan. v Miners dvorani.

CLEVELAND, O. — Dramski odsek kluba št. 27 JSZ. vpiziraj v nedeljo 31. jan. Gorkijevo dramo "Na dnu".

FEBRUAR.

BRIDGEPORT, O. — Priredba kluba št. 1 JSZ na pustno soboto 6. februarja.

WEST ALLIS, WIS. — Domača zabava kluba št. 180 JSZ. v Kraljevi dvorani v soboto 20. februarja.

CHICAGO, ILL. — Dramska predstava kluba št. 1 v nedeljo 7. februarja v dvorani ČSPS.

MAREC.

DETROIT, MICH. — Angleško poslujoči odsek kluba JSZ ima priredbo dne 6. marca v Slov. del. domu.

CANONSBURG, PA. — Konferenca JSZ. za zapadno Penno v nedeljo 27. marca v dvorani druš. Postojanske Jama SNPJ.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 27. marca prireditve kluba št. 1 v dvorani SNPJ. Varijetni spored izvaja angleški odsek kluba.

MILWAUKEE, WIS. — V nedeljo 27. marca koncert soc. pevskega zbora "Naprej" v S. S. Turn dvorani.

APRIL.

CHICAGO, ILL. — V nedelje 24. aprila koncert "Save" v dvorani SNPJ.

CLEVELAND, O. — V nedeljo 10. aprila koncert "Zarje" v dvorani SNPJ.

MAJ.

MILWAUKEE, WIS. — Prvomaj-ska proslava kluba št. 37 JSZ. v nedeljo 1. maja v S. S. Turn dvorani.

CLEVELAND, O. — Dne 1. maja prvomaj-ska slavnost v Slov. nar. domu.

John Metelko, O. D.

Preiščete oči in določite očala
6417 St. Clair Ave.,
CLEVELAND, O.

Kako izdelate pristni
grozdni sok vam pove
knjiga

"KLETARSTVO"

SPISAL

Bohuslav Skalicky.

(S 85. slikami.)

Najboljši opis in navo-
dila kako ravnati z
grozdem.

Cena \$1.75

Naroča se v

KNJIGARNI

PROLETARCA

3639 W. 26th STREET,

CHICAGO, ILL.

VRTINEC

Slovenski in drugi premogarji so prošla leta v stavkah in vsled brezposelnosti veliko trpeli. Nešteto vzdihov in kletev. Smeh in satira v tragediji njihovega življenja. Sliko o razmerah med premogarji je napisal pod imenom "Vrtinec" znani slovenski pisatelj Ivan Molek.

ŠESTNAJST drugih povesti, OSEM opisov in člankov, DVA-
NAJST pesmi, OSEMNAJST informativnih spisov in statistič-
nih podatkov, PETINPETDESET slik, portretov, ilustracij in
mnogo drugih raznoterosti vsebuje sedemnajsti

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR letnik 1932.

VSI, KI SO GA ČITALI, SE O NJEMU POHVALNO IZRAŽAJO.

STANE \$1. KOLEDAR JE VEZAN V PLATNO.

Za večja naročila POPUST. — Pisite na naslov:

"PROLETAREC", 3639 W. 26th Street, Chicago, Ill.

Maurer bo govoril na našem shodu

Chicago, Ill. — Nihče nima v bojih za delavske interese več izkušenj kakor James H. Maurer, ki bo na shodu kluba št. 1 in češke soc. organizacije v četrtek 28. jan. v dvorani SNPJ. glavni govornik.

James H. Maurer je bil pred leti socialistični poslanec v pennsylvanski legislaturi. Kakor si je vsled svoje sposobnosti in poštenosti napravil splošen sloves s svojim delom v kongresu Victor L. Berger, tako si ga je J. H. Maurer v legislaturi največje industrialne države v Uniji. Maurer je bil mnogo let predsednik Pennsylvanske delavske federacije in do prošlih volitev, ko so se proti njemu v drugim socialistom združili republikanci in demokratje, je bil finančni komisar mesta Reading. Leta 1928 je bil socialistični kandidat za podpredsednika Zed. držav.

James H. Maurer je bil aktiven v delavskem gibanju še predno je bilo ustanovljeno socialistično gibanje, kakor ga danes poznamo v tej deželi. Bil je v štehtih bojih in že mnogo preganjan. Tega moža boste imeli priliko čuti zadnji četrtek v januarju, ko bo govoril o brezposelnosti, in kaj je treba storiti, da se to gorje vrže z ram delavskega ljudstva.

Vstopnina na shod je prosta. Udeležite se ga vsi in povabite s seboj svoje tovariše, tudi ako niso naše narodnosti. — P. O.

Predavanje in poročila našega kluba št. 1

Chicago, Ill. — V petek 22. jan. bo redna seja kluba št. 1. Radi važnega sporeda je potrebno, da pridete vsi točno, kajti seja se prične ob 8. Tajnik Bernik bo podal pregled klubovih financ in aktivnosti v prošlem letu, imeli bomo referendurno o sedežu bodočega rednega zbora, čuli bomo poročila nadzornega odbora in ko bo dnevni red končan, sledi Joško Oves s predavanjem o Rusiji. Vstop vsakemu prost.

Člani, ki še niso napravili obračuna s tajnikom za vstopnice Silvestrove zabave, naj to gotovo store na tej seja. P. O.

Obisk smrti

Ely, Minn. — Tu je dne 14. jan. umrla rojakinja Mary Šuštar. Bolehala je že dalj časa na sladkorni bolezn, kateri se je pridružilo še vnetje obisti. Pogreb se je vršil v soboto 16. jan. Bila je članica št. 20 SNPJ. Rojena je bila leta 1871 v Mali Račni blizu Grosuplja.

Na Elyju zapušča soproga ter štiri hčere, vse odrasle, in v Chicago sina Fred A. Vidra, ki je glavni tajnik SNPJ. Vsem tem naše sožalje.

Denar, investiran v dobre knjige, je najboljša investicija.

PRIREDBE PODPORNIH IN DRUGIH DRUŠTEV

WAUKEGAN, ILL. — Predstava dram. odseka SND. v nedeljo 10. aprila v Slov. nar. domu. Opomba: Cena objavam v tej rubriki je \$1.00 za cel čas, to je do datuma priredbe. Vabimo podporni in druga društva, da oglašajo svoje priredbe v tej koloni, katere bo priredbe v listu vsak teden.

Želodčno zdravilo, ki preskrbi zdravje in dolgo življenje

"Chicago, Dec. 8. — Jaz sem gotova, da mnogo ljudi bi si lahko pomagalo zdravje in življenje s življenjem

TRINERJEVEGA GRENKEGA VINA

To je bilo moje zdravilo zadnjih 19 let. V moji osebnosti je ženska 68 let stara, polna življenja in še vedno hodi na delo, ter hvali Trinerjevo grenko vino kot njeno glavno oporo zdravja. Jaz poznam ženske, ki so šle skozi spremembo življenja brez, da bi niti opazile in edino Trinerjevo grenko vino jih je preneslo skozi to dobo varno. To je čudovito zdravilo. Vaša Mrs. Marie Filip, Kedvale Ave."

Ako hočete biti prosti zabasnosti, imeti dober apetit in redno dnevno odvajanje ostankov iz telesa, v katerem se zbirajo strupi in ki vodijo do nevarnih stisnit, poslužite se tega naveta in rabite Trinerjevo grenko vino, katero je prestalo že 42 letne skušnje in se pokazalo najboljšje odvajalno sredstvo, ter okrepjevalce želodca. Zdravniki ga priporočajo. V vseh lekarnah v malih in velikih steklenicah, vrednost kupon v vsakem zavoju. Ako se ga ne dobi v vaši osebnosti, tedaj pišite na Joe. Triner Co., 1333-45 So. Ashland Avenue, Chicago, Ill.

HOMATIJE V AZIJI

V Indiji se obnavlja boj nacionalistov proti Angliji, ker ni ugodila zahtevi za neodvisnost

Indije. Indijci bi se zadovoljili s formo dominjona, kakršno ima npr. Kanada, Južna Afrika, Irski ter Avstralija, zahteva pa pravico, da se lahko vsak čas loči od Velike Britanije. Anglija je pripravljena dati Indiji novo ustavo, ne pa še toliko samostojnosti, kakor jo nacionalisti zahtevajo. Indija se je v tem boju spet spremenila v politični vulkan, ki povzroča izgrede, aretacije in represalije. — Na Kitajskem se kaos valje japonski nevarnosti več in vlada je brez sredstev in brez moči. — Japonci uvažajo v Mandžuriji svojo vlado. Dasi so si jo že osvojili, trdijo venomer, da sploh ni bilo vojne, nego so lovili le "bandite", ki so ogrožali življenja in imovina Japoncev v Mandžuriji. Na sliki na desni je Mahatma Gandhi, ki je radi svojega stališča in boja proti Angliji spet v zaporu. Na desni so japonske okupacijske čete v Cinangu, Mandžuriji.

KAJŽARSKI HČERKI V SPOMIN

(Umrli prijateljici Mary Trebec)

V revni bajti se je rodila — kajžarska hči. Pot skozi življenja ji je bila od kraja posuta s trnjem in ostrorobotami kame-njem. Težka, naporna pot. Trpljenje ji bilo njen delež in krivice so jo zbadale.

Mary je bila proletarka in njena usoda je bila usoda prezirane, po krivici k trpljenju obsojene proletarkarke — milijonske množice nji enakih je že šlo po tej poti, ki je bila tudi njena pot, pred njo so šle in za njo gredo. Krivica stoji ob tej poti in vihti svoj strašni bič nad ponižanimi in oropanimi, in koder pade, zagori krvava brazda nove krivice, ki se zareže v živo meso vsega, do česar ma pravico oropaneja Človeka. Žrtve se zvijajo v mukah, prosiče obračajo oči, milosti prosijo — zaman. Krivica ne pozna milosti. Njen bič pada, pada, reže in reže v živo meso množic. In množice trepetaje omahujejo pod njenimi udarci, po starih, po trebuchu se plazijo trepetale pred krivico, se je pred njo in v očesnih duplinah se obračajo krvave oči, obupno prosiče milosti — v nebo se ozirajo in pričakujejo pomoči od zgoraj, v temi vzdihujejo in prosijo, molijo in kolnejo, pomagati si pa ne znajo in nočejo, zato morajo prenašati bičanje krivice, ki jih bije, bije, bije.

Tudi Mary je šla po tej poti. Težka je bila, naporna, tudi ona je bila bičana od Krivice, vendar — kaka razlika! Medtem ko so množice volile sebi temo in gorje, se uklanjale in ona vzravala, pogledala Krivici v oči ter se ji moško uprla: Pravice hočem!

Danes še redkim borcem za človeške pravice se je pridružila in po svoji moči in zmoglosti jim je pomagala — pomagala ustvarjati novi svet, svet, ki se bo kopal v blagodejnem siju solne Pravice, svet, ki mu bo krivica tuja.

Mary Trebec je bila zavedna

delavka. Dobrosrčna, čuteča, plemenita žena, ki je imela v sebi pogum zoprstavi se Krivici, ki jo je sovražila iz dna srca in ki je bila zmerom v vrstah onih, ki se borijo za pravice Človeka-delavca. Žena, kakršnih je danes še tako malo, tako malo!

Toda nje zdaj ni več med nami; njena življenska pot je končana.

V petek 8. jan. smo bili skupaj živi in zdravi, govorili smo o delu, ki je naše delo, ki ga ne smemo opustiti, dokler ne bo dovršeno — v nedeljo sem ji segel v roko — mrtvi.

"Na svidenje v kratkem, Tone!" mi je rekla ob razstanku v petek zvečer, in pristavila: "Naš Tone Podgoričan!"

Toda ne bova se več videla, nikdar več se ne bova pomenovala o naši stvari — ker že drugi dan, v soboto, je dobro in hrabro srce kajžarske hčere prenehalo utripati.

Kakor strela iz jasnega je treščilo med nas: Mary Trebec je mrtva!

Sodrug Frank je izgubil dobro, pošteno in zvesto življensko tovarišico.

Klub št. 27 je izgubil dobro in zvesto članico.

Klubova Zarja je izgubila enega svojega zagovornika.

Prosveta in Proletarec sta izgubila zvestega čitatelja in naročnika.

Ameriški Družinski Koledar je ob dolgoletnega zvestega čitatelja.

Zavedni delavci smo izgubili močno, značajno, zavedno delavsko ženo.

Mary Trebec je preminula. Naše oči jo bodo iskale med nami — ne bodo je našli pogledi. Toda njena podoba bo ostala vtisnjena v naših možganih, njene besede bodo živele z nami, kaj je storila za našo skupno pravično stvar, ne bo nikoli pozabljeno!

Vsi, ki smo jo poznali, ki smo vedeli, da je bila Mary Trebec naša, z nami in za nas, VSI jo bomo ohranili v lepem spominu!

Spomin na njo ne sme umreti, dokler bomo živi mi!

Tebi, sodrug Frank, pa naše iskreno sožalje! Zavedaj se, da njena smrt ni zadela le Tebe, marveč da je hudo udarila tudi nas in da mi s Teboj vred žalujemo nad svezim grobom Tvoje mrtve življenske tovarišice, NAŠE Mary Trebec.

Naj Ti ta zavest pomaga moško prenesti težki udarec in zaceliti rano, ki Ti jo je prizadejala Smrt z ugrabitvijo ljubljene žene.

Ivan Jontez, (Tone Podgoričan), Cleveland, O.

Sidewalks of Detroit

Here is some more good news, something to rejoice about. Five more new members joined the English Division at the regular meeting held Saturday night January 9. Three girls and two boys, and it seems that the young women will soon dominate in our branch. This will particularly interest comrade Anna P. Krasna and encourage her to write more articles appealing to mothers and fathers to teach their children Socialism. The depression is reason enough that our young folks know its causes and the necessity for a strong Socialist movement and for their immediate action to join.

Recently, over the radio, the Detroit News Digest devoted its entire period to politics. Reports of city, state and national government, also foreign countries; all concerning political struggles. You can imagine how imperative it is for the younger generation to know this political system and what's happening the world over and why.

In Detroit it is alarming how the city government has taken drastic action. Public service, new building programs, street widening and other work will be curtailed. Mayor Murphy is cutting expenses to the bone and people depending on such work will be made to suffer the consequences. Men are being laid off, wages cut, public works stopped, thus throwing more on to the overburdened welfare department. All this is being done to avert a "holiday payroll" like that of Chicago. It is hoped that Detroit will survive through this struggle and pay all of its wages at the new rate.

Speaking of wages, let's take a look at the railroad workers. Two million men through their unions are resisting a 10% wage cut "just for one year". We are told it will help prosperity return if they take the cut. No doubt, a year hence there will be more trouble.

The conference of all Socialist branches and clubs in Detroit followed the English Division meeting. Short talks were made by all delegates present inspiring the youthful comrades to carry on full force. Plans for organizing and strengthening branches and locals were discussed and a combined May Day celebration with the city central in charge for this affair. The coming general election was another important subject talked about. Petitions will soon be circulated so as to get our candidates on the ballot. Means of raising necessary campaign funds will be planned by the city central committee.

Here are a few affairs that will be well worth attending. Singing Society Svboda, a sub-division of branch No. 114 JSF, will sponsor a two-act operetta "April First" at 3 P. M. Sunday January 31 at the Croatian Home on E. Kirby. An unusual assortment of stage attractions and a large orchestra for dance music in the evening are included in the program. Comrade John Berling has charge of this entertainment.

The Young Americans No. 584 SN-23 of Detroit will give a Valentine Dance on Saturday February 13 at 176 E. Six Mile Rd. Old folks will be admitted free and the rest will be charged the usual admission. A good time is in store for everybody.

The next event will be a program sponsored by the English Division for Sunday March 6. Better mark it on your calendar and purchase your ticket in advance. A two-act drama "Grobovi bodo izpregovorili" will be produced. It is based upon a true situation that is in existence right now — poverty. An additional number will be "Hans Von Smash", a one-act comedy. This play is full of excitement, laughter and joy. This affair will be given in the Slovene Workers Home on Artillery St.

A Comrade, Detroit, Mich.

Comrade Dr. Van Essen to Speak in Johnstown

On Saturday January 23 the English Division of branch No. 5 JSF of Johnstown arranged to have com-

If you want to read unbiased, truthful news and editorials that have the welfare of the public as the first consideration,

SUBSCRIBE TO

THE MILWAUKEE LEADER

The only English Socialist Daily in America
540 W. Juneau Ave. Milwaukee, Wis.

SUBSCRIPTION RATES:
One year \$6.00—Six months \$3.00—Three Months 1.50

Ivan Jontez, (Tone Podgoričan), Cleveland, O.

Reports and Comments

rade Dr. Van-Essen give a lecture with movies on Socialist Vienna at Franklin Hall, 7 P. M. The admission is free.

The next day, Sunday January 24, he will lecture on the same subject and display his film at the Strand Theater in the afternoon. Admission will be free. Everybody is invited to attend.

Those who believe that Socialism can never accomplish anything should attend these lectures and see for themselves what Socialists do when they once get control of a city government.

John Langerholc, Johnstown, Pa.

Socialists of Michigan to Meet in Detroit

The state convention of the Socialist Party of Michigan will be held January 23 and 24 in Detroit. The Saturday session January 23, will be held at the Socialist Center 69 Erskine St., at 8 P. M. and Sunday January 24 at the Workmen's Circle Hall, 527 Holbrook Ave. At this convention party officials are to be elected, a state platform formulated and campaign plans outlined. We urge all members to be present.

Peter Kisovec, Detroit, Mich.

Views and News from Milwaukee

I have promised to write more about the triangular debate which was held here recently. Capitalism, Communism, and Socialism were the subjects at this forum. Norman Thomas representing the Socialist Democrats won the decision over his two opponents. Thomas stated "No other generation can be charged with having all the means of abolishing poverty and not doing it. It's true that we have more luxuries than any other generation, but each new machine adds more misery to the masses. We never had more economic insecurity and uncertainty than we have at present. The only logical argument that our opponents have is that of the incapability of men to accomplish the theories and principles of Socialism. We have self government in industry, also many municipal and governmental projects, such as Ontario hydro project and the tunnel between New Jersey and New York and many other municipally owned public works which are springing up throughout the country in which the workers do not toil for a private corporation but for the government. The Capitalistic fear that inventors would no longer invent if the profit motive was taken away has already been shattered, by circumstances surrounding many inventions. It isn't the inventors now who get the money out of their inventions but the class who applies them. Capitalism is a world wide economic order is not showing any way in which the present order can event warts or recurring depressions like we have at present. I'd rather be striking and picketing without a single arrest, as it is possible in Milwaukee with a Socialist mayor at its head, than in any other city which has a capitalistic mayor. Milwaukee's Socialist sheriff will never have to lend a helping hand to snuffing out a human being's life on the gallows because it is outlawed in Wisconsin and that is more than some Communistic office holders can say."

A total decrease of ten per cent in taxes in Wisconsin counties, cities and towns to be raised for 1932 is shown in a survey just completed. Milwaukee leads the cities whose budgets are decreased this year, with a slash of \$1,151,368. Last year's municipal tax rate of \$26.01 per \$1,000 has been lowered to \$25.96 per \$1,000 for 1932. The heavy drain on county funds on account of increase in demand for outdoor relief made it necessary to increase the county budget for 1932 \$583,420 over the budget of 1931.

All of you that missed the meeting of our Socialist club surely missed a lot of fun. I'm sure that all the comrades who were there will never miss another meeting. The attendance was one of the largest I have seen for many a moon. Our Slovene

made an appeal to the voters not to send those men back to the Capitol at the next election, who were opposed to his relief bill. But that is not all, he also assailed one of the leading newspapers, The Milwaukee Journal, for backing the stalwarts and opposing all of the progressive relief bills. The strangest thing of all is that he boosted and praised "The Milwaukee News" which is a sister to The Milwaukee Sentinel, a morning paper, which is a strong stalwart paper as is the Journal. The management of both the News and the Sentinel are under the same personnel. One is against him and the other is for him. Many of the Milwaukeeans noticed this fact and took La Follette's advice when he asked them to cancel the Journal and subscribe for a progressive paper, and many of them did by subscribing for The Milwaukee Leader, a Socialist daily paper.

For days following his radio appearance the offices of the Leader were very busy taking subscriptions and holding discourse on La Follette's boosting a two faced paper. Here's hoping that he makes many radio appearances, for the Socialists would sure be tickled if at least half of the Milwaukeeans would take the Socialist mouthpiece.

The Milwaukee Leader.

Senator Walter Polakowski's, Milwaukee Socialist, resolution was adopted to permit manufacture 4 percent beer. He stated that the bill would furnish employment to 1,250,000 men. Also that 13 years ago, the dregs were moaning because the brewing industry had used up in one year 3,220,000 tons of coal, which required 180,000 freight cars for transportation also 527,000 barrels of oil and gasoline were consumed and more than 3,500,000 cubic feet of gas was used, besides 4,000,000 pounds of grain and other farm products. He stated that "beer could be taxed 10 or 12 dollars a barrel, a yield of \$1,000,000,000 in revenue and thus help to reduce the deficit. Also 1,250,000 men would be put to work. That would help some now and next winter." If the working man ever needed help it is at present. Any thing will do as long as the unemployed are given work, a chance to make a decent living, a right which every human being should be guaranteed.

All of you that missed the meeting of our Socialist club surely missed a lot of fun. I'm sure that all the comrades who were there will never miss another meeting. The attendance was one of the largest I have seen for many a moon. Our Slovene

All of you that missed the meeting of our Socialist club surely missed a lot of fun. I'm sure that all the comrades who were there will never miss another meeting. The attendance was one of the largest I have seen for many a moon. Our Slovene

Assemblyman, comrade John Ermene, made a report on the legislative bills and resolutions of the special session at Madison, dealing mainly with the relief. He stressed the importance of Socialist bills which were introduced and defeated. He blamed the Republican conservatives for defeating all progressive legislation, in spite of the daily increase of poverty and misery among the people of this state. He said "Wouldn't it be wonderful for the workingmen of this state if all of our Socialist bills would be enacted. What we need is more Socialist comrades in our State Government, and the only way to obtain this goal is to organize politically. It is the duty of every one of us to go out and agitate and get the toilers to join the Socialist movement."

Our Socialist candidate for alderman of the fifth ward, comrade Tesch, also made an appeal to start our election campaign rolling at once. The Non-Partisan candidates have been busy for weeks, traveling from house to house and using other political tricks to obtain the people's votes. Comrades, we have no time to lose if we want a Socialist to represent our ward. We must get busy at once and work from now until the final election.

Anton J. Kannikar, Milwaukee, Wis.

Activities in Detroit

Detroit Socialists have recently sponsored an automobile parade to mark the beginning of an intensive campaign to secure 100,000 signatures for the unemployment insurance petitions. It was estimated that over 75 automobiles joined the procession which lasted for three hours. Many comrades of the English Division of branch No. 114 JSF participated.

Members of our English Division of branch No. 114 JSF are showing good interest for our organization by attending meetings regularly. At our last meeting co-operation with local Socialist organizations was discussed. I believe it is an excellent idea for all JSF branches to plan and co-operate with their local organizations in activities.

All Slovenes in Detroit and vicinity are invited to attend the two plays sponsored by the English Division on Sunday March 6 at the Slovene Workers Home on Artillery St. A two-act drama in Slovene, "Grobovi bodo izpregovorili", will be staged with comrade Frank Cesen in charge as director. "Hans Von Smash", a one act comedy in English, comrade Math Klarich has charge. Don't forget the date.

Frank Cesen Jr., Detroit, Mich.

One reason why publicists don't come out boldly in defense of right is because those in the right can't pay much.

To broaden your knowledge of the Socialist and Labor movement, read

The New Leader

OFFICIAL ORGAN, S. P.
7 East 15th Street,
NEW YORK CITY, N. Y.
One year \$2, half year \$1,
three months 75c.

Twenty "little blue books" by leading Socialists on twenty phases of socialist thought and action

The LITTLE LIBRARY of SOCIALISM ONLY \$1.00!

Socialism and the Farmer's Problem.....	ALGERNON LEE
Socialism and Culture	UPTON SINCLAIR
Why I Am A Socialist	HEYWOOD BROWN
Socialism and the City	Mayor DANIEL W. HOAN
Will Socialism End The Evil of War?	DEVERE ALLEN
Pioneers of Socialism	McALISTER COLEMAN
Incentives Under Socialism	G. D. H. COLE
Socialism and the Trade Unions	JAMES ONEAL
Current Objections to Socialism Answered	JOHN M. WORK
The Socialist Goal	FRED HENDERSON
The Betrayal of the Workless	McALISTER COLEMAN
Can Socialism Prevail in America?	JAMES ONEAL
Forces Working for Socialism	PAUL BLANSHARD
Organizing the World for Socialism	CLARENCE SENIOR
Socialism and Individual	NORMAN THOMAS
Socialism and Women	MARION PHILLIPS
The Practical Accomplishments of Socialism	MORRIS HILQUIT and NATHAN FINE
The Practical Program of Socialism	HARRY W. LAIDLER
The Political Philosophy of Socialism	MORRIS HILQUIT

This set can be purchased only from the Socialist Party. Just write your name and address on the margin below of this add, cut off and mail with remittance to

SOCIALIST PARTY OF AMERICA
549 W. RANDOLPH ST. CHICAGO, ILL.

PARTIES AND CLASSES

Political parties represent group of class interests. They always have and always will so long as conflicting groups and classes exist. The objector may answer that a reading of Republican and Democratic platforms does not reveal this. Of course not. The leaders are not stupid enough to say that they and their parties represent certain class interests. They must so define who they represent that they will receive funds from the groups they represent and be supported by the workers they do not represent.

The ruling classes are a minority of the voting population. For this reason they cannot frankly state that they represent a minority. To do so would be for them to drive all their working class voters into opposition. They are compelled to resort to a strategy of deceit. They must promise the working class what they will not give and give the ruling classes what they do not openly promise.

For these reasons Republican and Democratic platforms are vague and mean one thing for the possessing classes and another for the workers. Both stand for a tariff policy of nursing capitalist investments in great corporation enterprises but they do not say so clearly. They say that they stand for protection of "industry and maintenance of high wages." The joker is found after elections. When workers strike for those high wages in protected industry Democratic and Republican officials are ready with injunctions and police power. The capitalist class get the legislation and the workers get the injunctions and clubs.

So political parties represent economic interests no matter how much they may profess otherwise. In order to rule, the capitalist parties must practice deceit. The Socialist party, in order to win power, must be as frank as the capitalist parties are deceitful. The Socialist party primarily represents the working class. The useful workers are the majority. To win them we must frankly represent their claims and interests. For capitalist parties to be clear on this would be weakness; for us to be frank about it is strength. Moreover, the overthrow of the capitalist system implies a clear class vision by the workers who have an interest in its overthrow and this clear vision cannot be acquired by other than frank representation of our views.

—The New Leader.

"No Difference"

Victor Berger, when a Socialist representative in the lower house of the national Congress, used to tell how he would confidently ask old party leaders: "What is the difference between the Republican and the Democratic party?" Laughing, Berger would repeat their confidential answer: "Victor, there is no difference."

WANTS TO KNOW

It doesn't take any argument at all to convince millions who voted for the G. O. P. that they were handed a "gold brick"—The Progressive.

No, Bob and Phil, it doesn't take any argument to prove that. But if it is true, what argument can you progressives put up for remaining in the G. O. P.? Let's hear it.

—The Industrial Democrat.

The Miscalled "Dole"

Workers! A Quarter to a Third of You Are Unemployed. Demand Immediate Federal Relief

Just how mischievous and essentially dishonest is the campaign against the miscalled "dole"; that is, unemployment insurance, in our country which has the real and terrible dole of breadlines and political charity is well illustrated by the way in which at least two great New York newspapers played up the news that Commander Booth of the Salvation Army opposed our copying the British "dole". Now what Miss Booth said was bad enough, but it was not what the headline and the lead to the story represented her as saying. What she did was to express the conventional hope of people who have money or who hope to get money from the rich that the United States might escape the necessity for a scheme like the British "dole". But Miss Booth has the fundamental honesty to go on to add that many of the Salvation Army workers in England gave this "dole" a share of the credit for the great improvement to be observed in social conditions among the poor in England. No one would guess that she had made this additional statement from the headlines I saw. —Norman Thomas.

SEARCHLIGHT

By
DONALD
LOTRICH

Oscar Ameringer's American Guardian has been lived up considerably during the past few weeks by numerous reports and comments of Socialist activities. Oscar himself, must have taken a more definite stand to promote and propagate the Socialist stand. The independent policy originally adopted was unsound although perhaps practical for the moment. Last week's issue is of especial interest. The old parable of "a body divided against itself" has been reconstructed by Ameringer. He puts it into plain simple words that everyone should understand. We are happy to see quite a number of our comrades forming the army of subterfuges for the Guardian because by so doing we can completely occupy the paper.

When the workers have come to the end of the rope they finally awaken to the need of political action and a worker's political party. In West Virginia the coal miners have been driven to desperation. They have been forced to work so cheaply that they could barely exist, under intolerable conditions. But they have learned something by it. They have learned that they need political affiliation as much as they need bread. So a few brave leaders have resolved to form a labor party or if necessary unite with the Socialist Party. And already the capitalist press is trembling and warning the barons to be on guard and to prevent the formation of such a unity among labor. We hope the West Virginians succeed in their attempt and show the way for the other States in which conditions are equally as miserable. And we trust that they will see fit to affiliate with our party.

Railroad officials meet to decide on wage cuts and while they deliberate against the workers they are in union otherwise they are competitors. What plan is going to be decided upon to break the union contracts will remain secret. It is certain that organized labor will again suffer because of its independent political attitude and its policy of favoring "political labor friends". Railroad officials and other industrialists have always done everything possible to break the unions and the morale of its men. Things would

be a good deal better today had the union leaders led their flock into a sound political party which could have prevented the exploitation of the workers, gotten a more just and equal distribution of income and prevented the grafting politicians from putting their hands onto the spoils of this system. The workers can expect nothing good from such deliberations.

The Chicago District Federation of SNPJ changed the date of its monthly meeting of Thursday Jan. 28, to Tuesday, Jan. 26, to enable its representatives to hear James H. Maurer speak at the SNPJ Hall that day. Comrade Maurer hails from Reading, Pa., and is one of those whom the fusionists just managed to defeat at the last election. He will, no doubt have an interesting message for our people. He will stop here on his way to the National Executive Committee meeting in St. Louis the end of the month. Be sure you come to hear him.

The executive committee of the Yugoslav Socialist Federation met last Thursday to prepare the agenda for our coming convention in May. A committee on by laws was selected and a detailed financial report was submitted. Despite the depression our Federation has gained a neatly number of members and clubs although the income wasn't quite as great as in previous years. The executive committee will do everything possible to make the convention on inspirational one.

Clarence Senior and Norman Thomas, National Secretary and chairman, Public Affairs Committee, respectively, have addressed the House of Representatives and the Senate to help relieve the tense situation of the needy and unemployed. In a letter dated Jan. 18, 1932 they urge Congress to appropriate \$500,000,000 for direct relief and 5 billion for public works. They pointed out that local relief funds were bankrupt and that most State Legislatures are prohibited by constitutional limitations. But the most disastrous thing of all the failures to provide food, jobs and clothing for the unfortunate is the uncovering of orders to the

Our Doings Here and There

By JOHN RAK

At the last meeting of the English Division of branch No. 1 very few of the members were present. Although the weather wasn't any too favorable for a good attendance, I feel that there are reasons enough that more should have come. With a world-wide crises, labor and its struggles, unemployment and bankrupt countries many of our young

National Guardsmen to shoot any rioters and beseechers of food should they become unmanageable. They are enlisting the services of the American Legion and Chamber of Commerce men in the drive against the starving. Such is the meaning of this fine letter which winds up with "The answer to the question 'Food or Bullets' is in the hands of Congress. The American people will want to know what the answer is to be."

Among the instructions issued to the National Guard are to be found these: "Never fire over the heads of rioters. The aim should be low, with full charge ammunition." They are to use regular shots, no blank cartridges. To the generals and colonels and majors who are supposed to protect human life and property what care they about the hungry workers. What care they if the National Guard shoots down hungry men, women and children because they are so hungry that they must riot. It is a pity that our governments can spend vast sums on rifles and ammunition and not a penny for "dole", as they call it. Wake up you sons of toil. Use your heads a little. Elect men and women into office who will appropriate money for your existence, who will cut down the appropriations for the army and navy, who will seek to steady your employment who will stop those exploiting your labor, who will socialize industry and commerce. You and you alone can do it and election time is the right time to do it.

Socialist Club No. 1 JSF meets Friday Jan. 22, at the SNPJ Hall. We urge every member to attend and to show more interest in the work of your club.

people give these questions very little thought. This issue with them is not so important as dances and other entertainment which they prefer. Comrades, we have the future to contend with and the problems that stare us in the face. To deal with them properly we must be organized within the labor movement, attend our branch meetings, express our thoughts to one another and learn why people who produce everything face starvation, and those who do nothing have everything. The situation we find ourselves in is dark and only through united effort will we be able to create a better future. Let's attend our meetings regularly, participate in the discussions and bring the light of Socialism to the masses.

"Unemployment and Insurance against It", will be the subject that comrade James H. Maurer will speak on Thursday evening January 28 at the SNPJ Hall in Chicago. Impressive demands have been made in different state legislatures for unemployment insurance and it is important that a large crowd will be present to hear why such bills are defeated. Invite your friends to attend. Admission is free. Comrade Maurer is one of the most effective and likeable speakers.

On Friday January 22 the regular meeting of branch No. 1 JSF will be held. Reports of various committees will be made. Following the regular order of business comrade Joseph Owen will lecture on Soviet Russia. All members are urged to be present with their friends.

A masquerade ball will be given by ladies lodge Nada No. 102 SNPJ Saturday January 30 at the SNPJ Auditorium. Prizes for selected costumes will be given away. Dance music will be furnished by Johnny Kochevar and his Merry-makers. Tickets are 35c in advance and 50c at the door.

Comrade Misko in the last week's issue gave a nice account of the Slovene comedy "The Three Village Saints" which will be produced by the dramatic division of branch No. 1 JSF on Sunday February 7, at the CSPS Hall. The plot is about a young girl who is very much in love with her boy friend whom her parents dislike. Arrangements are made to have her marry a rich man's son. When he arrives he meets Fanny's girl friend and believe's its Fanny, falls very much in love with her. The old man, Fanny's father, is also involved with some love affair that took place in his younger days and has dearly paid for the same. What the outcome of this comedy is we shall see Sunday February 7. Secure your admission tickets in advance for 50c. Tickets at the door will be 75c.

Sunday, Jan. 24 a conference of the Cook County Socialist Party will be held at 3036 W. Roosevelt Rd. Comrade Clarence Senior will speak on the agenda of the national convention of the Socialist Party which will be held in Milwaukee in April. Adolph Dreifuss will outline plans for the campaign and general election this fall and Ben Larks, state secretary, will report on the progress and activities of the party in Illinois. All members are invited. Bring your membership cards.

A SIGNIFICANT VOTE

One of the most remarkable events in recent French history passed almost without notice in this country.

Though the last of European countries to feel the depression, France is feeling it now. There is widespread unemployment—though nothing like that of Britain and Germany; and French wages are so low that even French thrift and skill cannot stretch them very far over a period of idleness.

The Socialists introduced a motion in the Chamber of Deputies—corresponding roughly to the British House of Commons—demanding that money be taken from the military budget to relieve the unemployed; that a national unemployment insurance system be established; and that a six-hour working day be decreed by law. It carried by a vote of 292 to 281!

The government was caught off guard. Premier Laval rushed back to the chamber and rallied his forces. The motion was reconsidered, and this time, defeated by 316 to 257. But the strength of the minority was significant.

Plainly, judging from the size of the minority, the French people are profoundly impressed by unemployment. The minority may develop into a majority which will force the government to take measures to check this evil.

It is also significant that the 257 members voted to take the money from the military budget. Evidently they are awake to the fact that military supremacy is not a measure of safety to the common people of France, but rather the opposite. Military supremacy is far more likely to lead to the shambles, filling more millions of graves with the mangled remains of French workingmen, than to lead to peace, security or prosperity. The majority of the French do not yet see this, but the size of the minority is encouraging.

The Milwaukee Leader.

Books and Depressions

It is not true that the publishing business, as certain statements have implied, "has been flourishing mightily during the depression." It has probably suffered less than other businesses, but still its total volume has been cut. People are certainly not reading less—the prosperity of many rental libraries would indicate that they are reading more—yet they are buying fewer books. The state, etc., needs amplification. Best-selling novels as a class have possibly suffered more than any other form of literary merchandise: there are instances in which an expected sale of 75,000 to 100,000 copies has materialized into an actual sale of 10,000 or 20,000. Serious non-fiction has suffered too, though probably not to the same extent. Fair-to-average novels of the type that appeals to circulating libraries have suffered very little, if at all. Two sorts of books have been strikingly successful. The first consists of picture books, collections of humorous drawings with ribald or suggestive captions. The second consists of exposes, sour facts and sourer comments on our great political and financial leaders. Washington Merry-Go-Round, Scrapegoats, The Strange Career of President Hoover, Oh Yeah—these are the books which seem to define the tastes of a depression year—these and collections of somewhat stereotyped pictures, like The Stag at Eve. It would almost seem that the two passwords to popularity are "sour" and "dirty", until one reflects that Mourning Becomes Electra is also a best seller, and that the public for serious works of art is relatively unaffected by any depression.

—The New Republic.

Burned Up In Battle

The last war cost the United States \$51,000,000,000, counting interest to date, according to Andrew W. Mellon, secretary of the treasury.

As recently as 1885, \$51,000,000,000 would have bought the whole United States, with everybody and everything in it, lock, stock and barrel.

Today \$51,000,000,000 would buy 16 states like Alabama, or three enormously rich Californias, with a couple of Colorados thrown in for good measure.

It would buy the entire state of New York—including the metropolis, wonder city of the world—and there would still be left over enough to acquire four states like Maryland.

If you had started throwing away dollars the day Christ was born, and had kept it up ever since at the rate of a dollar a minute without pausing either to eat or sleep, you would only now be starting on your second billion, with 95,000 years more to go.

At 5 per cent \$51,000,000,000 would provide an annual income of \$2,550,000,000, or enough to pension 2,125,000 old and broken-down workers at \$100 a month, virtually abolishing poverty in this country.

That is what the World War has cost you to date, and the end is not yet. Former President Coolidge estimates the total cost will be more than \$100,000,000,000, or about the present value of all the states west of the Mississippi. The ransom of an empire burned up in battle.—William Philip Simms, in New York Telegram.

THE RIGHT

The first question to be proposed by a rational being is not what is profitable, but what is right. We can never see the right clearly and fully but by making it our first concern.—William Ellery Channing.

Finland's Vote

What happened to prohibition in Finland is a forecast of what will happen to it in the United States whenever it is put to a vote here.

FROM BAD TO WORSE

John M. Baer in Labor, Washington, D. C.

The children's bureau of the United States department of labor called attention to one of the most deplorable social consequences of the depression.

It declared that in 1930 more than 103,000 children, 14 and 15 years of age, left school to take jobs which might have been filled by older persons out of work.

"While many fathers and mother brothers were idle," the bureau said, "these children workers under 16 were leaving desks and playgrounds to assume part of the burden of family support."

"In one large city in which about 1,000 children received their first regular employment certificates in 1930 the reporting officer gave unemployment of adult members of the family as the main reason."

The survey covered 23 states, the District of Columbia and 40 cities of 50,000 population or more in 11 other states.